د اسلام بشپړتیا او د بدعاتو ستونزي

محمد بن صالح العثیمین

په دي رساله کي په قوي دلایلو سره داحقیقت ثابت شوي دی چي د اسلام دین مکمل شوی او دهیڅ قسم بدعاتو ګنجایش نلري اګر څوک دا دعوه وکړي چي مونږ په ښه نیت باندی دا کار کوو

https://islamhouse.com/2824934

- د اسلام بشپړتیا او د بدعاتو ستونزي
  - د ژباړن پیلیزه
  - د امام محمدبن صالح العثیمیرحمه الله د ژوند سوانح
  - لومړی : د بدعت تعریف
  - د بدعت لغوي تعریف

- امام أبو شامه وايي : (په شرع کې) د بدعت او مبتدع نومونه يک او يواځې په مذماتو کې راځي ، خو ولي په لغوي بڼه دواړه کلمي د مدح او مذمت دواړو معناګانو ته شمول لرلی شي . ([5])
    - د بدعت اصطلاحي تعريف
    - دوهم : د بدعت ډولونه
    - په بدعت او مبتدعينو د اهل السنت و الجماعت نيوکي
    - نبيصلی الله عليه وسلم ټول امت ته د اړتيا وړشيان بيان کړي دي
    - د (مَافَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن شَيْءٍ) کې د ناروا تفسيرونو نموني
    - ايا په قرانکريم د روزمره لمونځونو وختونه شتون لري ؟
    - له نبي صلی الله عليه وسلم څخه د باندې چيانو په پوښتنو د صحابه کرامو خوشحالبدل

- بدعت جوړول په دين کې د لعن طعن عقيده ده
- په (كُلُّ بِدْعَةٍ) کې كليت عام تام او شامل كليت دى
- هغه درې امور چې د كلمې په خيلې معنى دلالت كوي
- ايا په دين کې بدعت حسنه شته دى؟
  - نبوي پرېکنده او غوڅانده توره
  - ايا اجماع او بدعت حسنه سر يو ځاى كېداى شي ؟
  - د (مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً...) حديث نه ځوابونه
  - د عمل د نېكوالي شپږ شرطونه
  - د نيك عمل د شرطونو نچوړ
  - سعادت د سلفو په متابعت کې دى
  - بدعتيان او ثابت نبوي ارشادات
  - هغه چاته له ډېرزو ډك نصيحت چې بدعت ورته بنه بنكاري

- د شرك پر ځاى دي اخلاص، د بدعت پرځاى دي سنت او د شيطان پر ځاى دي د الله پاك رضا دخپلو عملونو بنسټيز هدف وګرځوي .

د اسلام بشپړتيا او د بدعاتو ستونزي

ويناوال : علامه محمد بن صالح العثيمين

ترجمه : لقمان حكيم حكمت

د ژباړن پيلېزه

الحمد لله رب العلمين ، ولاعدوان الا على الظالمين ، كالمبتدعة والمشركين ، والصلاة والسلام على سيد الانبياء والمرسلين ، محمد وعلى اله واصحابه اجمعين ، وعلى كل من سار بنهجه وتمسك بسنته الى يوم الدين.

اما بعد : په دين كي بدعت جوړول هغه موضوع ده چي خلكو ته يي بيان ډېر زيات

اړین دی ، په دې موضوع خلک خبرول او هغه علماء چې په دې رنځ اخته دي د دين په دائره کې ورته ارشادات کول او ورته خطايي په ګوته کول ټول هغه څه دي چې اسلام د يو مسلمان په بل ثابت حق بللی دی .

دا چې د علامة محمد بن صالح العثيمين رحمه الله چاپ شوې مقاله واقعاً علمي ارزښت لري ، د بدعت متعلق په داسې بې مثاله علمي انداز مشتمله ده چې ساری نه لري ، د قواعدو په رڼا کې، د ښه منطق او جالبې ګفتګو په بنسټ ډېره ښه ودانه محاضره ده ، زه په دې خوښ شوم چې د خپل ديني واجب په اساس يې پښتو ته وژباړم ، تر څو د عثيمينرحمه الله د تحقيق په بنسټ ابادې محاضرې ته د ليک په بڼه او په اسانه لاس رسی ورته وشي .

په دې چې د کتاب خوند نور پسې هم اضافه شي، د بدعت متعلق مې د سلفو صالحينو اقوال

هم ترجمې ته ضميمه کړل تر څو داعي وکولای شي د بدعاتو په رد کې له دغې اقوالو څخه استفاده وکړي .

د عثيمينرحمه الله د ژوند ، تعليم ، دندو او دعوتي پروګرامونه مې د هغه د مختصر ژوند ليک کې قلمبند کړي دي، تر څو لوستوال وتوانېږي چې د شيخرحمه الله علمي شخصيت او د هغه ذکاوت وپېژني .

له يو پلوه خو به داعي د خپلو علمي شخصيتونو سره اشنايي هم پيدا کړي او له بل پلوه به يې له علمي تراث سره مينه هم په څو څو چنده شي ، او وبه پيژني چې د بدعاتو په رد او د نبيصلی الله عليه وسلم د سنتو په تحفظ کې الله پلوه ديني علماوو څومره زيار ويستی او تر کوم حده يې د مبتدعينو مخه نيولې ده .

په اخر کې له رب کريم لايزال څخه سوال او عاجزانه ابتهال کوم چې ای الله زما څخه دا

عمل قبول کړه ، ای الله زما دا عمل خالص ستا د رضا لپاره وګرځوه .

که د لوستوال تر نظر لاندې هر ډول علمي، املائي او مطبعي خطا راشي د احسان له مخې مو په لاندې عنوان وخبروئ ترڅو یې اصلاح کړو، ځکه له خطا څخه هېڅ ځوک هم معصوم نه دي.

امين يا رب العلمين

لقمان حکيم حکمت

د امام محمدبن صالح العثيميرحمه الله د ژوند سوانح

د شيخ عثيمينرحمه الله په اړونده به ډېر کم او دګوتو په شمېر وګړي معلومات نه لري ،لرې پرتي او نږدې سيمي د عثيمينرحمه الله په بالاترى او نېکو اخلاقو او د پياوړي علم ګواهي

ورکوي، د ګرد اسلامي قلمرو په خپل خپل ځایونو کې د هغه د علم نمونې شتون لري .

د سلفو صالحینو په پل دغه تللی شخصیت او نایابه هستي چې خپل ربښتوني عزم او کلك ایمان یې مخ په وړاندې روان کړی و ، د دې په پل پل اخستنه هم د انسان د ژوند یواځنۍ نېکمرغي ده .

شیخ عثیمینرحمه الله چې د خپلې علمي پیاوړتیا او د سمې روزنې ورکولو تر څنګ هغه د علم، پوهې، اخلاص، ربښتیا، خاکسارۍ، او د زهد او پرهېزګارۍ منل شوی سمبول او ربښتونې نمونه هم وه .

محمد بن صالح العثیمینرحمه الله د قرانکریم په تفسیر ، عقائدو، فقه، نبوي سیرت، اصول فقه، نحو، او په نورو دیني علومو کې ډېرې ځانګړتیاوې لرلې .

محمد بن صالح العثيمينرحمه الله هغه مبارکه او بابرکته هستي وه چې د زياتي ميني او محبت له مخه يې علم او پوهه د ځمکي پر مخ د بېلابېلو ځايونو ميشتو انسانانو د ژوند ژواك ديني او دنيوي د ورپېښو ستونزو د حل او فصل مصدر دی .

الله پاك دې محمد بن صالح العثيمينرحمه الله په جنت الفردوس کې د خپلو انبياؤ ، رښتينو خلکو ، شهيدانو ، او د نېکانو خلقو په ملګرتوب ونازوي .

امين

د محمد بن صالح العثيمينرحمه الله نوم نسب او زوکړه

د محمد بن صالح العثيمينرحمه الله اسم کنيه ابو عبدالله ، خپل نوم يې محمد او د پلار نوم يې صالح ، د نيکه نوم يې محمد او د ډېر نيکه نوم

يې سليمان و ، د قبيلې له نګاه او په نسبي شجره تميمي و .

زوکړه يې د سعودي عربستان د قصيم د ښار مربوط عنيزې کلي کې د هجري قمري کال له مخې په (۱۳٤۷) د رمضان د مبارکې مياشتې په (۲۷) کې شوې ده .

د محمد بن صالح العثيمينرحمه الله علمي نشاطات

له کوچنيتوب پر مهال يې د لومړي ځل لپاره له مور طرفه نيکه عبدالرحمن بن سليمان الدامغرحمه الله څخه قرانکريم په يادو ضبط کړ او بيا سمدستي يې د ليك لوست او ورسره د عربۍ ادب او د حساب د زده کړې په منظور دکلي مربوط نزدې روزنتون ته ولاړ، او د تېر په څېر يې د حديثونو او فقه اړتيا وړ متون حفظ کړ، علامة عبدالرحمن ناصر السعديرحمه الله د خپلو تدريسي مهارتونو له مخې به خپل

لویان شاګردان د ځینو کوچنیانو په روزنه ګمارل ، دغه مهال د عثیمینرحمه الله روزنه محمد بن عبدالعزیز المطوعرحمه الله په غاړه واخسته .

د وخت په تېرېدو چې محمد بن صالح العثیمینرحمه الله په توحید ، فقه او نحو کې لومړي قواعد په خپل فهم کې راوستل، د دې جوګه شو چې د علامه عبدالرحمن ناصر السعدیرحمه الله په حلقه کې د درسونو د ضبط لپاره خپله حاضري ورکړي ، هغه و چې د خپل بېدار بخت او ویښ برخلیك له مخې یې له علامه سعدیرحمه الله څخه تفسیر ، حدیث ، توحید ، فقه ، اصول فقه ، فرائض ، او نحو په ښه توګه یاد کړل .

له دغې ځای څخه په څرګند ډول برېښي چې علامه سعدیرحمه الله د عثیمینرحمه الله لومړی

ښوونکی دی چې له دغې پاکې صفا علمي
چینې څخه یې د لومړي ځل لپاره ګوټ وکړ.

علامه سعدیرحمه الله د خپل تدریس په مهال
په شیخ عثیمینرحمه الله کې د چټکې زده کړې،
او د ښه علمي زیرکتیا نښې نښانې ولیدې چې د
شاګردۍ په دوران کې یې په خپلې حلقه کې د
ښه ښوونکي په صفت وګماره .

بیا یې له عبدالرحمن بن علي بن عودانرحمه
الله نه د میراث علم یو ځل بیا په ځانګړې
توګه هغه مهال واخست چې کله هغه د
عنیزې د منطقې د قضاء په دنده وګمارل شو.

او شیخ عبدالرزاق عفیفیرحمه الله نه یې په
عنیزه کې د بلاغت ، نحو علوم او فنون په ښه
توګه واخستل .

بیا چې کله په ریاض کې د المعهد العلمي
پرانسته وشوه د خپلو ځېنو مخلصو ملګرو په

مشوره او د شيخ عبدالرحمن سعديرحمه الله سره په سلاه يې په نومورِي معهد كې التحاق وكړ ، او د (١٣٢٧) هجري قمري كال څخه راپدېخوا يې په مذكوره معهد كې له نامتو او سترو پوهانانو څخه علمي استقادې وكړې ، د دغې نامتو علماوو د ليكې په سر كې علامه محمد الامين الشنقيطي، شيخ عبدالعزيز بن ناصر بن رشيد ، شيخ عبدالرحمن افريقايn شامل وو .

بيا يې له شيخ عبدالله بن عبدالعزيز بن بازرحمه الله څخه صحيح البخاري ، فقه مقارن ، او نور علوم واخست ، چې ابن بازرحمه الله يې دوهم اساسي استاذ او ښوونكى بلل كيږي .

د رياض علمي معهد له فراغت څه وروسته سمدستي د رياض د امام محمد بن سعود اسلامي نړيوال پوهنتون كې تر هغه پورې د

شاګرد په توګه پاتې شو چې ورڅخه يې د ليسانس (بکالوريوس) برى ليك تر لاسه كړ .

د محمد بن صالح العثيمين علمي نشاطات او دندې

· ورانديې مو وويل چې علامه عبدالرحمن سعديرحمه الله شيخ عثيمينرحمه الله د چټكې زده كړې او علمي زيركتيا له كبله په (۱۳۷۰هـ) كې د عنيزې په لوى مسجد كې د استاذ په صفت وګماره ، او د رياض د علمي معهد تخرج او فراغت ورروسته د عنيزې په علمي معهد كې په (۱۳۷٤ هـ) كې د پياوړې ښوونكي په صفت د تدريس په دنده وګمارل شو

·

· د علامه عبدالرحمن السعديرحمه الله له مړيني ورسته په (۱۳۷٦هـ) كې د جامع مسجد د خطابت او امامت ذيمه واريانې هم په غاړه واخستې ، او د سعدي رحمه الله په

(۱۳۵۹هـ) کې د دغې مسجد اړوند عنیزه کې د جوړې کړې. مکتبې د تدریس دنده یې هم په غاړه لرله .

د خپل مرګ تر اخره سلګې پورې د دغې مکتبې مدرس و ، خو چې کله یې هم د ملك داخلي او خارجي شاګردان دې حد ته ورسېدل چې په مکتبه کې یې ځای پرځای کېدل له امکان څخه ووتل نو تدریس یې جامع مسجد ته نقل کړ .

. د عنیزې معهد کې د تدریسي دندې ترڅنګ یې په ریاض کې د امام محمد بن سعود اسلامي نړیوال پوهنتون کې د تدریسي منهج غړیتوب هم لرو چې ځینې منهجي لیکنې یې هم پدغه اړوند نوشته کړې دي .

هیره دې نه وي چې د عنیزې د علمي معهد تدریس یې د (۱۳۹۸هـ) کال پورې وغځېد.

- د وفات تر اخرې سلګۍ پورې له (١٣٩٩هـ) څخه راپدېخوا په قصیم کې د اصول الدین په پوهنځي کې ورته د نامتو او د پیاوړي استاذ په توګه ګوته نیول کېده .

- د اوړي په رخصتیانو کې به یې په مکي حرم او مدني حرم کې ګڼ شمیر درسونه ورکول په ځانګړي توګه د حج او عمرې په موسمونو کې .

- د سعودي عربستان د داخلي علمي پلاوې غړیتوب یې هم درلود .

- د تلیفون په کربنه به یې سعودي عربستان او په نورو ګڼ شمیر هیوادونو کې علمي محاضرات هم وړاندې کول .

- په عنیزه کې د قرانکریم د ضبط د جمعیت د تاسیسي کال (١٤٠٥هـ) څخه تر مرګ پورې د ریاست دنده هم په غاړه درلوده .

- د (۱۳۹۸ـ۱۳۹۹ هـ) او د (۱٤۰۰هـ) د دوو کلنو په مهال د امام محمد بن سعود اسلامي په نړیوال پوهنتون کې یې د علمي مجلس غړیتوب هم درلود .
- په قصیم کې د اصول الدین د پوهنځي د ریاست تر څنګ یې د شرعیاتو د پوهنځي غړیتوب او عضویت هم درلود .
- له (۱۴۰۷هـ)کال څخه راپدېخوا د سعودي عربستان د هیئة کبار العلماء عضویت او غړیتوب یې تر مړینې پورې درلود .

د دغې چارو د سمبالولو سره یې نور دیني او زړه پورې انساني نیکې رویې او شرعي وجایب هم ترسره کول ،هغه د فتوې ورکونکي او د خلکو تر منځ د راپېدا شو پېښو د حل او فصل په شمول د دیني ګټې وټې طرفدار هم وو

، هغه به همیشه خلك خاكسارئ زهد او تقویٰ ته هڅول .

هغه خپل ژوند د ژوند اړوند چارو باندې ويشلی و ،هغه به د قصيم د قاضيانو سره هفته واره غونډه کوله ، او په عنيزه کې به يې د امر بالمعروف او نهي عن المنكر له پلاوې سره هم اوونيزه غونډه کوله چې به يې ورسره په دغې هكله تفصيلي خبرې اترې کولې .

د کلني مهال ويش له مخې به يې پخپل کور کې هفتوارې غونډې کولې ، او پخپل مسجد کې به يې مياشتينيزې علمي غونډې هم کولې ، او له خپلې منطقې څخه د باندې به يې په بېلابېلو كليزو غونډو کې برخه هم اخسته .

· په (١٤١٤هـ) کال کې يې د ملك فيصل نړيوال مډال تر لاسه كړ ، او مډال وركولو هيئت يې برياليتوب په راراوانو مذكوره نقطو کې څرګندكړ :

نوموړی د علماوو د ربنتوني اخلاقو او د نېکي رويې حقيقي سمبول دی ، د زهد ، پرهيزګارۍ ، د پراخې سينې ، د حق په وينا قايم ، د عامو او خاصو مسلمانانو د مصلحت ربنتوني لټونوال دی .

د نړۍ ګڼ شمير وګړو يې له علم ، تدريس ، فتوى او ليکنو څخه زياته استفاده کړې ده .

د نړيوالو اسلامي کانفرنسونو او غونډو کې زيات ګډونوال دی .

د فکر او سلوك له نګاه نه او په ښه انداز په ځانګړې توګه د الله پاك ربنتني دين ته خلك رابلل .

د شيخرحمه الله علمي جد جهد او نشاطات په لاندې نقاطو کې نچوړ دي

١ـ له (١٣٧٠هـ) کال څخه تر (١٤٢١هـ)
کال پورې يې خپل ټول ژوند په تعليم او تعلم
کې تېر کړ .

يعنې سمه نيمه پېړی نه هم زيات عمر يې
اسلامي ښوونې ته وقف کړی و ، د عنيزې په
منطقه کې به هغه هره ورځ درس او تدريس
کو .

٢ـ د حج په مواسمو کې او په ځانګړي توګه د
رمضان د مياشت په مبارکه مياشت کې به يې
په دواړو حرمونو مکي او مدني کې د اسلامي
تعليماتو ښووني کولې .

٣ـ د امام محمد بن سعود په اسلامي پوهنتون
کې يې د تدريس دنده مخ په وړاندې هم بوويله
.

۴ـ د تليفون په كرښه به يې د اسلامي مركزونو له لارې د سعودي عربستان په داخل او خارجي مملكتونو كې درسونه وركول .

د دغې ترخنګ به چې كله هم يوې منطقې ته ولاړ ، هرو مرو به يې د منطقې ميشت خلكو ته علمي محاضرات وړاندې كول .

۵ـ هغه به هميشه خلكو ته د دې ايت په هكله زيات وعظ نصيحت كو چې (وَاتَّقُوا اللَّـهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُم مُّلَاقُوهُ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) او بيا به يې ويل : د الله په ذات مې دې قسم وي ، كه رښتيا هم مونږ د ويخ زړه او ضمير څښتنان واى ، نو دې ايت به زمونږ په نفسونو كې راسخ اثر كړى واى .

د دغې ترخنګ به هغه هميشه د ژوند زياته برخه د علم لټونوالو ته وركوله ، هغه به شاګردانو ته اسلامي توجيهات او د صبر زغم تربيه وركوله .

هغه به د عنيزې په منطقه کې په خپل مسجد کې د جمعې د مبارکې ورځ خطبې هم وړاندې کولې ، د هغه خطبې به له نورو شيوخو کرامو څخه ټولو اسلامي احکامو ته شاملې وې ، د هغه خطبې د الله پاك په خاص فضل او احسان تر نن ورځ پورې عملي اثار د خلکو په معاملاتو ، عباداتو کې په څرګند ډول برېښي .

د محمد بن صالح العثيمينرحمه الله صفتونه او مناقب

ـ : شيخرحمه الله يواځې دا نه چې په ښوونې او روزنې او د علمي محاضراتو په ورکولو يې بسنه کوله ، نا بلکې هغه په علم ، تواضع ، صبر او زغم ، او پرهيزګارې کې دومره ستر ارزښتناك سمبول و چې خلکو يې هم پل خپل کړی دی .

ـ : شيخ عثيمينرحمه الله د ژوند په مهال ويش، علمي جدوجهد، او پر نيکو ښائسته اخلاقو

باندې زيات شهرت لرو ، هغه به ګردو خلقو سره په کولاو تندي چې خوشحالي به پرې خوره وره وه مخامخ کېده ، د خلکو په زړونو کې به يې خوشحالي ننوسته .

ـ : شيخ عثيمين رحمه الله به په ځانګړي توګه ځوانانو ته زيات نصيحت او قابل قناعت وعظ کو، د هغوی سره به يې د ژوند لحظات په قابو کې د راوستني اړوند مناقشې کولي.

ـ : شيخ عثيمين رحمه الله د خپل ژوند په ګردو چارو کې د اسلامي شريعت تنفيذ لومړی اختيار و .

ـ : د ديني امانت ستره نښه يې دا وه چې د پوښتنې په مهال به يې چټکه فتوی نه ورکوله ، هغه مهال چې به ورڅخه پوښتنه وشوه نو لومړی به يې وويل : زه د مسئلې اړوند لږ سوچ کوم بيا به يې مدلل جواب وکړ.

ـ : د ناروغتيا په مهال هم د شيخرحمه الله علمي عزيمت لکه د تېر په څېر پياوړی او په جوش خروش کې و ، د ورپېښې ناروغتيا له کبله چې کله د امريکې متحده اياﻻتو ته د علاج لپاره ولاړ ، هلته يې هم امريکايي مسلمانانو ته زياتې علمي محاضرې تقديم کړې ، او د هغوی د جمعې د مبارکې ورځې امامت به يې کو.

بيا چې کله سعودي پلاريز ټاټوبي ته راستون شو ، خپل دعوتي مهم او پروګرام يې نور هم مخ په وړاندې بوت ، چې ورپېښې ناروغې يې هېڅ مخه ونه نيوله .

باﻻخره د دغې ناروغې له کبله يې خپل روح الله پاك ته د هغه د قضاء سره سم وسپارته ، الله دې د شيخرحمه الله دغه هلې ځلې د هغه د منزلت د لوړتيا سبب وګرځوي .

د شيخ محمد بن صالح العثيمينرحمه الله ليکنې او اثار

شيخرحمه الله ډېر زيات علمي اثار او ليکنې لري چې د ببلګې په توګه يې د ځېنو په لاندې ډول يادونه کوو :

١ ـ ٤٨ سؤالا في الصيام .

٢ ـ ٦٠ سؤال و جواب في احكام الحيض .

٣ ـ احكام الاضحية و الذكاة .

٤ ـ اسماء الله وصفاته و موقف اهل السنة منها .

٥ ـ الابداع في كمال الشرع و خطر الابتداع .

٦ ـ الاصول من علم الاصول .

٧ ـ الاعتدال في الدعوة .

٨ ـ الخلاف بين العلماء

٩ ـ الذكر الثمين .

١٠ – الزواج .

١١ – الشرح الممتع علىٰ زاد المستقنع .

١٢ – الضياء اللامع من الخطب الجوامع .

١٣ – القواعد المثلىٰ في صفات الله واسمائه الحسنىٰ

١٤ – القول المفيد علىٰ كتاب التوحيد .

١٥ – اللقاء الشهري .

١٦ – المداينة .

١٧ – المنتقى من فرائد الفوائد .

١٨ – المناهي اللفظية .

١٩ – المنهج لمريد العمرة والحج .

٢٠ – بحوث و فتاوىٰ في المسح علىٰ الخفين .

٢١ – تسهيل الفرائض .

٢٢ – تعاون الدعاة و اثره في المجتمع .

٢٣ – تعليق مختصر علىٰ كتاب لمعة الاعتقاد .

٢٤ – تفسير العلامة محمد العثيمين .

٢٥ – تقريب التدمرية .

٢٦ – تلخيص فقه الفرائض .

٢٧ – جلسات رمضانية ١٤١٠-١٤١٥هـ .

٢٨ – حقوق دعت اليها الفطرة و قررتها الشريعة .

٢٩ – حكم تارك الصلاة .

٣٠ – دروس و فتاوىٰ الحرم المدني لعام : ١٤١٦هـ .

٣١ – رسالة الحجاب .

٣٢ – رسالة في الدماء الطبيعية .

٣٣ – رسالة في القضاء والقدر .

٣٤ – رسالة في سجود السهو .

٣٥ – زاد الداعية .

٣٦ – شرح الاربعين النووية .

٣٧ – شرح التدمرية .

٣٩ – شرح العقيدة السفارينية .

٤٠ – سرح العقيدة الواسطية .

٤١ – شرح الفية ابن مالك .

٤٢ – شرح منظومة البيقونية في مصطلح الحديث .

٤٣ – شرح ثلاثة اصول .

٤٤ – شرح حديث جابر في صفة حج النبي - صلى الله عليه وسلم - .

٤٥ – شرح دعاء قنوت .

٤٦ – شرح رياض الصالحين .

٤٧ – طهارة المريض و صلاته .

٤٨ – عقيدة اهل السنة و الجماعة .

٤٩ – فتاوى اركان الصلاة .

٥٠ – فتح رب البرية بتلخيص الحموية .

٥١ – فصول في الصيام والتراويح والزكاة .

٥٢ – فقه العبادات .

٥٣ – كيف تؤدي مناسك الحج والعمرة .

٥٤ – لقاء الباب المفتوح .

٥٥ – مجالس شهر رمضان .

٥٦ – مجموع فتاوى ورسائل الشيخ العثيمين .

٥٧ – مجموعة اسئلة تهم الاسرة المسلمة .

٥٨ – مختصر مغني اللبيب عن كتاب الاعاريب .

٥٩ – مصطلح الحديث .

٦٠ – مطوية نبذ في الصيام .

٦١ – مكارم الاخلاق .

٦٢ – من الاحكام الفقهية في الطهارة و الصلاة و الجنائز .

٦٣ – من مشكلات الشباب .

٦٤ – مناسك الحج و العمرة و المشروع في الزيارة .

٦٥ – منها ج اهل السنة و الجماعة في العقيدة والعمل

٦٦ – نبذة في العقيدة الاسلامية .

٦٧ – اخطاء يرتكبها بعض الحجاج .

٦٨ – تعليق العثيمين على صحيح البخاري .

٦٩ – شرح باب صفة الصلاة من الزاد .

٧٠ – شرح كتاب الصوم من بلوغ المرام .

٧١ – رسالة في البيع .

٧٢ – قواعد في الاملاء .

٧٣ – مجموعة رسائل ملحقة بكتاب العلم .

٧٤ – منظومة في القواعد والاصول .

د شيخ عثيمينرحمه الله مړينه

د (١٣٢١هـ) كال د شوال د مياشتې په
پنځلسمه نېټه د چارشنبې په ورځ مازديګر
ناوخته د شيخرحمه الله د مړيني خبر لومړی د

سعودي عربستان د مشهور بنار جدې نه خپور شو .

د شيخ عثيمينرحمه الله دغې اعلان هر فرد نارينه او زنانه ، هركور، هركلى ، هره منطقه ، خفه او بې دمه كړه ، او كور په كور ، منطقه په منطقه يې د مړيني تعزيتونه وركول كېدل او اخستل كېدل ، هر چا د سعودي عربستان ټولواك فهد بن عبدالعزيز او ولي العهد عبدالله بن عبدالعزيز او نورو لوړ پوړو ته د عثيمينرحمه الله د مړيني تعزيتونه پيغامونه د فاكس له لارې وليږدول ، ځينو خلكو د عثيمينرحمه الله د دغې راز پلټنه پيل كړه ، چې دغه د ميني او محبت منزلت او لوړ مكانت عثيمينرحمه الله له كوم ځاى څخه تر لاسه كړى دى ، د مړينې په سبا يې ګردو ورځنيزو ، اوونيزو او مياشتنيزو خپرونو كې د شعر او نثر په ژبه مرثيې وغږېدلې .

ـ : د (۱٤۲۱ هـ) د شوال د مياشتې په
شپاړسم د پنجشنبې په ورځ مازديګر لمونځ نه
وروسته پرې په مسجد حرام کې د جنازې
لمونځ وشو ، د جنازې د لمونځ کوونوالو شمېر
په زرهاو باندې اوختی و .

مقبرې ته هم تللي خلک دومره ډېر وو چې
شمير يې له امکان نه بهر و ، بيا وربادې د
سعودي عربستان په داخل او خارج کې د
غائبانه جنازو لړې پيل شوې ، او په مکه
مکرمه کې خاورو ته وسپارل شو .

ـ : د خلکو په زړونو کې د محبت او د مينې
دروازې بېرته کول د الله پاك ځانګړې
پيرزوينه ده ، او له شك پرته ورسره ټولو خلکو
مينه محبت کو ، او الله پاك دې د هغه سره د
خلکو مينه د دې حديث مصداق وګرځوي چې
نبي صلى الله عليه وسلم فرمايي : کله چې الله
پاك له يو انسان سره د مينې او محبت اراده

وکړي ، جبريلعليه السلام ته اواز وکړي چې الله پاك د پلانكي انسان سره مينه او محبت كوي ته هم ورسره مينه محبت وکړه ، ان چې جبريلعليه السلام ورسره هم مينه وکړي ، بيا جبريلعليه السلام په اسمان كې اواز وکړي چې الله پاك له پلانكي انسان سره مينه او محبت كوي ، تاسو هم ورسره مينه محبت وکړئ ، ان چې د ځمكې ګردو اوسيدونكو يې ته محبوب کړي .

ـ : شيخرحمه الله پينځه نارينه زامن : عبدالله، عبدالرحمن، ابراهيم، عبدالعزيز، عبدالرحيم ځان نه وروسته پريښودلي دي، الله پاك دې په دغه پينځو واړو كې خير او بركت واچوي .

الله پاك دې شيخرحمه الله باندې خپل ډېر زيات كرم او رحم وکړي ، الله دې هغه ته د جنت الفردوس لوړ مقام ورکړي ، هغه دې الله پاك پخپلو جنتونو ونازوي ، الله پاك دې هغه ته

ګردي تيروتني ، لغزشات ، بخشش كړي ، الله دې هغه ته د اسلامي خدماتو غوره او نېكه بدله وركړي .

امين

وَصَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ وَ عَلَى آلِهِ وَ أَصْحَابِهِ أَجْمَعِيْنَ

لومړى : د بدعت تعريف

بدعت د عربى ژبې كلمه ده ، تر ټولو لومړى بايد د عربى ژبې له نګاه نه د بدعت لغوي او اصطلاحي تعريف زده كړو ، تر څو د بدعت شرعي حيثيت او ډولونه په سمه توګه وپېژنو .

د بدعت لغوي تعريف

بَدَعَ : معنى : له كومې نمونې پرته يې ايجاد كړ .

اِبْتَدَعَ : معنى : پخپل زيار يې د نوي شي ايجاد وکړ .

بِدَعٌ او بَدِيْعٌ : هغه شى چې له نورو څخه لومړيتوب لري ، په دى هکله الله پاک فرمايي : [قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ] ([1])

ژباړه : ورته ووايه چې زه خو څه په اسماني استازو کې نوى استازى نه يم .

معنى دا شوه چې له ما څخه ډېر پيغمبران او اسماني استازي مخکې تېر شوي دي چې زه يې وروستنى يم . ([2])

او بدعت په دين کې له بشپړېدو وروسته اضافه کارى ته ويل کيږي .

أَبْدَعَ ، اِبْتَدَعَ ، تَبَدَّعَ : معنى : نوى کار يې پيدا او ايجاد کړ چې وړاندې يې هېڅ نمونه نه لرله ، په دې هکله الله پاک فرمايي : [وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا] ([3])

ژباړه : او دوى [بني اسرائيلو] له خپل ځا نه پېري ملنګي شروع کړېوه .

بَدّعَ : معنى : کار يې بدعت ته منسوب کړ .

اِسْتَبْدَعَ : د بدعاتو له جملې څخه يې شمار کړ .

بَدِيْعٌ : معنى : د تعجب او حېرانتيا وړ کار .

او بَدِيْعٌ د الله پاک نوم هم دى په دې معنى چې اسمانونه او ځمکي يې له هېڅ کومې نمونې پرته جوړ او پيدا کړي دي .

د بدعت له دغې ګردو کلماتو څخه جوته شوه چې د [بَدَعَ] ماده په دين کې د خواهشاتو څخه راپيدا نوي کارونو ته ويل کيږي .

هېره دې نه وي چې [اِبْتِدَاع] د الله پاک له پلوه له عدم څخه وجود ته د شيانو راوستو ته ويل کيږي، په دې معنى چې د مخلوقاتو او ګردو شيانو پيدا کول يواځې الله پاک کوي، خو

د مخلوق له لوري [اِبْتِدَاع] د الله پاک او د هغې د راستولې رسول په ضد د شیانو او عبادتونو رواجولو ته ویل کیږي ، او دا د مذمت وړ دومره بد کار دی چې پوره پرې تمامه ده . ([4])

امام أبو شامه وایی : د بدعت (په شرع کی) او مبتدع نومونه یک او یواځې په مذماتو کی راځی ، خو ولی په لغوي بڼه دواړه کلمی د مدح او مذمت دواړو معناګانو ته شمول لرلی شی . ([5])

د بدعت اصطلاحی تعریف

که څه هم علماوو د بدعت په بېلابېلو اسلوبونو تعریفات کړي دي خو له کره کتنې او ژورې څېړنې وروسته ترې یوه معنی او یو مفهوم اخستل کیږي .

¨ امام جرجانيرحمه الله وایي :

بدعت په دین کې د هغې نوې شي منځ ته راغلي کار نوم دی چې له صحابه کرامو f او تابعینو نه یې په صحت دروستوالی هیڅ اثر نه وي نقل شوی ، او نه هم د کوم شرعي دلیل مقتضا او غوښتنه وي . ([6])

¨ ابن عابدینرحمه الله د بدعت په تعریف کې وایي :

بدعت د ضد یا شک او شبهې یا استحسان په بنسټ علمي یا عملي داسې نوی کار رواجول چې ورته د قوي دین او نېغې لارې او په دیني احترام قایل وي . ([7])

¨ شاطبیرحمه الله د بدعت تعریف داسې کوي :

دین او اسلام ته په ورته والي کې د داسې لارې پیدا کول چې غاړه کېښودلو باندې پرې د الله پاک په عبادت کې مبالغه کول وي ([8])

په دې درېواړو تعريفونو کې واضح ترين او د مقصودونو په خورا بهترينه طريقه واضحه کونکی تعريف د شاطبيرحمه الله تعريف دی ، يو خو دا چې تعريف دومره واضحه او څرګنده دی چې له يوې خوا اسان فهمه دی او له بلې خوا پرې ټول احترازات له منځه بهر وځي .

¨ عز بن عبدالسلامرحمه الله وايي :

د داسې کار کول چې د نبي صلی الله عليه وسلم څخه يې ثبوت هيڅ صحت نه لري . ([9])

دوهم : د بدعت ډولونه

د بدعت د لغوي او اصطلاحي تعريفونو وروسته مونږ ته جوته شوه چې بدعت په مختلفو اعتبارونو بېلابېل او جلاجلا ډولونه لري .

د من حيث اللفظ بدعت دوه ډولونه لري:

¡ لغوي بدعت: لکه عمر رضي الله عنه چې کله خلک د تراويحو په لمونځ کې په يو امام راټول کړل او بيا يې وويل:[نِعْمَتِ الْبِدْعَةُ هَذِهِ] ([10])

هېره دې نه وي چې عمر رضي الله عنه په دې کې له اسلامي نصوصو سره هېڅ مخالفت نه لري، ځکه چې له نبي صلى الله عليه وسلم څخه د تراويحو لمونځ په جماعت سره ثبوت لري خو هغه يې جماعت په دې خاطر پرېښى و چې پر امت يې فرض نه شي.

¡شرعي بدعت: دا ډول بدعت د انسان ايمان لپاره لويه ستونزه ده، او خطورت ته يې د نبي کريم صلى الله عليه وسلم په دې قول کې اشاره شوي ده [فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَ كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ] ([11])

د کل او جزء په اعتبار هم بدعت دوه ډولونه لري:

¡ کلي بدعت: دې ته ویلی شي چې کله د بدعت متعلق منځ ته راغلی خلل په اسلامي شریعت کې کلي وي بدعت به یې هم کلي وي، لکه په تحکیم کې د خوارجو بدعت چې په دې ایت یې دلیل نیو [اِنِ الحُكْمُ اِلاَّ لِلهِ] ([12])

ژباړه: فیصله ایکي یواځې د الله لپاره دی .

سره له دې چې له دې ایت څخه بې غوره او جهل کې پاتې دي [فَابْعَثُوْا حَكَماً مِنْ أَهْلِهِ وَ حَكَماً مِنْ أَهْلِهَا] ([13])

ژباړه: یو پرېکړه کونکی د هلک او بل د ښځې له خاندان واستوئ.

نموني یې لکه : د قران په ایتونو باندې د اقتصار له مخې نبوي سنتونو نه انکار کول، یا له اخبار احادو نه انکار کول...

¡ جزئي بدعت: دېته ویلی شي چې په ځینو فروعو کې وي لکه په قران باندې د تغني

بدعت، یا لمونځ کې په یوه خپه باندې ودرېدل، یا دروژې په ولاړه نېول، یا له شرعي عذر پرته د الله مباحات او حلال پر ځان بندول، لکه خوب نه کول، خوندور خوراکونه نه کول او داسې نور...

د عموم او خصوص په اعتبار هم بدعت دوه ډولونه لري:

¡ عام بدعت: دې ته ویل کیږي چې ستونزه او تکلیف یې امت ته عام وي، لکه عید میلاد بدعت.

¡ خاص بدعت: دې ته ویل کیږي چې ستونزه یې یواځې مبتدع ته خپله وي لکه هغه ډول انکار کول چې په اسلامي شریعت کې ثبوت نه لري.

د دې ډول دواړو بدعتونو له کلي او جزئي بدعت سره توپیر په دې کې دی چې عام او

خاص بدعتونو کې معيار د مبتدعينو څېړل دي او هلته بدعت بذاته.

بل: کلي بدعت د شريعت فروعو پورې منحصر نه وي خو ولې د عام بدعت شر او ستونزې يواځې پر مبتدع نه بلکې د امت نورو افرادو ته هم په زيان تماميږي.

بل: جزئي بدعت په فروعو کې راځي خو ولې خاص بدعت کې ستونزه يواځې مبتدع ته جوړه وي او د امت نور افراد ترې سلامت وي.

د مفرد او مرکب په اعتبار هم بدعت دوه ډولونه لري:

¡ مفرد بدعت: هغه ته ويل کيږي چې مخالفتونه پکې په تسلسل نه وي، بس همدغه يو بدعت دی چې بل ورسره تړل نه دی، لکه د فرض لمونځ نه وروسته له تسبيح او اذکارو پرته په نوافلو شروع کول.

¡ مرکب بدعت: دې ته ویل کیږي چې ګڼ شمېر بدعتونه سره داسې یو بل کې منسجَم وي ګویاکې یو بدعت دی، د امامانو په عصمت کې د شیعګانو عقیده، یا د دې عقېدې په بنسټ یې نور ولاړ عقاید...

د حرمت او کراهت په اعتبار هم بدعت دوه ډولونه لري:

دیام وړ: دا حقیقت دی چې د بدعت هر ډول ګمراهي ده، په اسلامي شریعت کې راغلې نهي ورته سم دم شمول لري، خو دومره ده چې بدعتونه سره خپل منځ په یوه رتبه نه دي، یوه خبره شته چې که څوک ووایي : بدعت ضلالت دی او ضلالت دهدایت ضد دی نو حرام او مکروه ته یې تقسیم څه ګټه لري؟

ځواب یې دا کېدای شي او بل نه چې د ضلالت عموم هر بدعت ته لازم دی خو په مکروهو افعالو کې ورته عموم لازم نه دی ځکه چې:

لومړی: ځکه چې افعال هرومرو اضداد لري،لکه امر او نهي،خو ترمنځ بیا داسې واسطه لري چې له یو سره هم اړیکه نه لري چې (تخییر) دی.

خو که مکروه بدعت کې له غور څخه کار واخلو راته به جوته شي چې د نهي له نګاه نه منهي عنه له حرامو سره په مطلق نهي کې شریک دی خو ولې بل اړخ یې له غلیظ حرمت څخه راوباسي ځکه تحریم تنزیهي که عقاب او ا ثم نه وي،نو په دې کې ورسره مباحات هم شریک شول.

دوهم: په بدعتونو کې مکروه ثابتول حقیقت دی، ځکه رسول الله صلی الله علیه وسلم پر هغو خلکو رد وکړ چې غوښتل یې تل به روژه وي او افطار به نه کوي، بل وویل چې نکاح به نه کوي...

او حالانکه دغه نفرو له مندوباتو په خاطر د مندوباتو لپاره مندوبات پرېښودل.

دا ډول شواهد په نبوي نصوصو کې بلا ډېر دي.

د دين او دنيا په لحاظ هم بدعت دوه ډولونه لري:

¡ ديني بدعت: دا ډول بدعت خپل کې څلور تقسيمونه لري:

Œ د کفر بدعت: لکه غير الله ته فرياد کول، له انبياؤ کرامو او او اولياء آلله نه د حاجتونو غوښتل، هغوي ته په سختو کې پناه وړل.

- حرام بدعت: لکه الله ته په مړو باندې وسيله نيول، پر قبرونو باندې مسجدونه ودانول او ورته سجدې کول، پر قبرونو باندې شمعې بلول او نذرې منښتې کول، له قبرونو او زيارتونو څخه طواف کول.

نو دا ټول هغه بدعتونه دي چې اسلام حرام کړي دي او انسان پرې له اسلام څخه وځي خو دحرمت په رتبه کې ترې لومړی بدعت ډېر غلیظ دی خو دحرمت حکم یې یو دی.

Ž مکروه تحریمي بدعت: لکه له اذان وروسته په درود باندې اواز لوړول، د رمضان په اخر کې د کال قضا شوي لمونځونه ادا کول، دا هم هغه بدعتونه دي چې حرام دي خو د حرمت په رتبه کې له مخکنو دواړو نه ښکته دي.

- مکروه تنزیهي بدعت: لکه د فرض لمونځ وروسته یو له ته لاس ورکول، یا پر ممبرونو باندې پردې راځړول.

خو د محقیقینو علماؤ د کره کتنې له مخې په دین کې هر بدعت، کوچنی او که ستر حکم یې حرام دی.

أ دنيوي بدعت: دې ته ويلی شي چې په معاشي امورو کې داسې پرمختګ وکړی شي چې ګټور وي او خلکو ته يې هېڅ ديني او دنيوي ستونزه نه وي، نه پکې د ديني محرماتو ارتکاب وي او نه پرې د دين کوم اصل ته خطر وي، چونکه دا د انسان د ژوند سره تعلق لري او انسان کولی شي چې د سوکاله ژوند لپاره هغه اسباب په کار راولي چې الله د ده لپاره پېدا کړي دي او حتی ټوله دنيا يې د ده لپاره مسخّره کړې ده، نو ابتکار او نوښت نه اسلام غندي او نه يې غندلی دی بلکې اسلام انسان ته تيزي ورکوي چې په دنيوي امورو کې هم پرمختګ وکړي او خپله دنيا دې له دين سره په ټکر کې نه راولي، ځکه چې په اصل کې دين او دنيا هېڅ ټکر نه لري مګر دا چې انسان خپله ددغه ټکر د شتون سبب جوړ نه شي.

د من حيث الوضع په اعتبار بدعت دوه ډوله دی :

¡ حقيقي بدعت : حقيقي بدعت دېته ويل کيږي چې په اسلامي دائره کې ديني اصولو (قران ، حديث ، اجماع) ته هېڅ استناد ونه لري .

¡ يا په بل اعتبار : حقيقي بدعت هغې ته ويل کيږي چې قراني ايت يا نبوي حديث يا اجماع ورباندې هېڅ دلالت نه کوي ، خو بدعتي انسان له دين پورې د شخصي غرضونو په بنسټ تړلی وي .

ځيني حقيقي بدعتونه د الله پاک څخه سرغړوني شمېرل کيږي او ځيني نور يې کفر هم بلل کېدای شي، دا هله چې بدعت عقيدوي چارو سره اړيکي ولري، لکه: جبريت ، قدريت ، اعتزال ، پر قرانکريم د مخلوقيت عقيده لرل، د الله پاک صفتونه نفي کول، د کبيرې مرتکب کافر بلل، يا د صوفيانو عقيدوي بدعتونه چې اوليا په ژوند کې هم او له مرګ څخه وروسته

په نړۍ کې د ځینو تغییراتو او بدلون راوستلو توان لري او داسې نور...

أ اضافي بدعت : دوه اړخونه لري روا اړخ :
مبتدع انسان د دې مشروع اړخ له مخې نور داسې څه په دین کې ننباسي چې بیخي د شرعي کیفیت څخه یې بهر وباسي ، په خلکو کې هم نن سبا د بدعت دا ډول ډېر شتون لري ، د نمونې په توګه لکه : روژه ، طهارت ، لمونځ یا نور هغه عبادتونه چې اسلام یې مشروعیت تنصیص کړی وي ، روژه که څه هم د اسلام رکن دی خو مبتدع انسان یې د دې له مخې په داسې کیفیت ونیسي چې د مشروعیت له دائرې څخه یې د نفسي خواهشاتو له مخې وباسي ، لکه ووایي : زه به روژه په ولاړه نیسم او بیخي به نه کینم ، یا زه به د لمونځ په لومړي رکعت کې درې ، یا څلور یا له دې څخه هم زیاتې سجدې کوم تر څو الله ته ډېر ګران شم ، ددې پر ځای چې په

سجده الله ته تقرب حاصل کړي نور هم لعنتي کیږي ، ځکه چې د مشروع عبادت دیني کیفیت يې بیخي ردوبدل کړ ([14]) .

د کفر او عدم کفر له مخې هم بدعت په دوه ډوله دی ، معنا دا چې مبتدع کله په خپل بدعت کافر بلل کیږي او کله نه بلل کیږي ؟

حافظ حکمي وايي : په دین کې بدعتونه جوړول دوه ډوله لري :

×هغه بدعت چې انسان پرې کافر بلل کیږي .

× هغه بدعت چې د انسان په حق کې د کفر سبب نه جوړیږي .

¡ بدعت مکفره دېته ویل کیږي چې انسان د داسې دیني اړخ نه انکار وکړي چې په ثبوت يې غوڅه اجماع شوې وي، په شریعت کې په تواتر ثابت وي ، لکه د دین له مفروضاتو روژه ، لمونځ ، د حرامو تحلیل ، د حلالو

تحريمول ، د الله پاک ، يا رسول صلى الله عليه وسلم اړوند داسې عقيده ساتل چې هغوی ترې پاک وي .

¡غېر مکفره بدعت دېته ويل کيږي چې له کولو څخه يې د قران تکذيبول ، له پيغمرانو څخه انکار منځ ته نه راځي ، لکه د مروان بن الحکم هغه بدعتونه چې صحابه کرامو پرې نيوکې وکړې خو هېڅ چا هم پرې کافر ونه نومو، او نه يې هم له بيعت څخه ووتل، لکه د لمونځونو تاخيرول ، د اخترونو په لمونځ خطبه مخکې کول او داسې نور...

په بدعت او مبتدعينو د اهل السنت و الجماعت نيوکې

™ عبدالله بن عباسرضی الله عنهما وايي : پر خلکو هېڅ کله هم کا ل نه نوی کيږي مګر بدعتونه پکې راژوندي کوي او سنت پکې مړه کوي ، او داسې وخت به راشي چې بدعت به

ژوندی پاتې شي او سنتونه بل تول مړه شي([15]) .

™ عبد الله بن مسعودرضی الله عنه وايي : مبتدعين مه جوړېږئ ، بلکې پېروکار جوړ شئ ، ستاسو لپاره سنت بسنه کوي ([16]).

™ او وايي : د سنت په اداء کولو کې ميانه روي کول په بدعاتو کې د ځان ستومانه کولو نه ډېر بهتر دی ([17]).

™ معاذ بن جبلرضی الله عنه وايي :ستاسو تر شا داسې رنګارنګ فتنې را رواني دي چې مالي پانګوني به پکې ډېرې شي ، د قرانکريم مخ کتنه به مومن او منافق دواړه په يو ځېر کوي ، د تير په ځېر به نارينه او زنانه ، مشر او کشر ، ازاد او غلام ټول يو شان وي ، شايد داسې ځوک هم وي چې وايي : خلک زما خبرې ولې نه مني سره له دې چې قرانکريم مې هم لوستلی دی ، تر هغه مې دوي پلوي نه

کوي چې تر څو ورته د بدعت ایجاد ونه کړم ، د د غې سړي له ګردو بدعتونو څخه ځان وژغورئ ، د هغوی نوي پیدا کړي کارونه ټوله سراسر بې لارې ده ، د عالم د دیني کړلیچونو څخه ځان را بند کړئ ځکه چې په ژبه یې شیطان ډېرې ناکاره خبرې کوي ، او کله ناکله منافق د حق حقانیت خبرې هم کوي ([18]).

™ سفیان ثوریرحمه الله وایي : ابلیس ته له عامو سرغړونو څخه بدعت ډېر محبوب دی ، ځکه چې د ګناه نه توبه ویستل کیږي او له بدعت نه څوک توبې نه وباسي ([19]).

™ له امام احمد بن حنبلرحمه الله څخه وپوښتل شول چې تا ته هغه سړی ډېر ګران دی چې لمونځونه کوي او روژې نیسي او په اعتکافونو بوخت وي ، او که هغه څوک درته ګران دی چې د بدعتیانو په مذمت بوخت وي ؟

هغه ځواب ورکړ چې : لمونځونه او روژې او اعتكاف خو د سړي خپل ځاني عمل شو خو ولې په بدعتيانو كې د مذمت بيانونه د عامو مسلمانانو په خير او ګټه دي ، دا ډېر له بهتر او له خير نه ډک دی([20]) .

™ شيخ الاسلام ابن تيميةرحمه الله وايي : د ټولو مسلمانانو په اتفاق امت له بدعت څخه وېرول لوي فرض او ستر واجب دي ([21]).

™ اووايي : د نبوي حديثونو او د علماوو اجماع په رڼا كې ګرد مبتدعين د شهواني رنځونو باندې اخته ګناهګارانو نه بدترين دی ، هغه داسې چې نبي صلى الله عليه وسلم له خوارجو سره د وسلوال نظامي بريد تېزي وركړې ده ، خو د ظالمانو ټولواكانو په ضد غبرګون نه يې منعه كړېده ، او د شراب خوور اړوند يې هم ويلي (لاَ تَلْعَنْهُ فَإِنَّهُ يُحِبُّ اللهَ

وَرَسُولَهُ) لعنت پرې وايه ، دا د الله او د هغه رسول سره مينه لري ([22]).

™ اوزاعيرحمه الله له حسان څخه نقلوي : کوم قوم چې په دين کې بدعت رواج کړي ، الله ترې په مقابل کې سنت پورته کړي چې تر قيامته به بېرته ورنه کړل شي ([23]).

™ ابو قلابه رحمه الله وايي : څوک چې په دين کې بدعتونه رواجوي په توره يې مرګ واجب دی ([24]).

™ عبدالله بن عمررضی الله عنهما وايي : که څومره هم خلک ورته ښه ووايي خو په دين کې بدعت ګمراهي ده ([25]).

™ ابن الماجشونرحمه الله وايي : ما له امام مالکرحمه الله نه واورېدل : څوک چې په اسلام کې بدعتونه راپيدا کړي او بيا ورته په ښه نظر هم ګوري ، دا يې عقيده ده چې

محمدصلی الله علیه وسلم   په دین کې خیانت کړی دی ، او حالانکه الله پاک وایي (الیَوْمَ أَکْمَلْتُ لَکُمْ دِیْنَکُمْ وَ أَتْمَمْتُ عَلَیْکُمُ نِعْمَتِيْ وَرَضِیْتُ لَکُمُ الإِسْلاَمَ دِیْناً) د پیغمبر په دور کې چې څه شی دین نه و ، اوس هم دین نه دی ([26]).

™ امام شافعیرحمه الله وایي : په بنه نیت چې څوک په دین کې شیان ننباسي له ځان نه يې شارع جوړ کړ ([27]).

لقمان حکیم حکمت

نبیصلی الله علیه وسلم ټول امت ته د ارتیا وړشیان بیان کړي دي

الحمد لله نحمده ونستعینه ونستغفره ونتوب الیه ونعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سیئات اعمالنا ، من یهده الله فلا مضل له ومن یضلل فلا هادي له ، واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریك له

واشهد ان محمدا عبده ورسوله ، ارسله الله تعالى بالهدى ودين الحق فبلغ الرسالة وادى الامانة ونصح الامة وجاهد في الله حق جهاده حتى اتاه اليقين ، وترك امته على محجة بيضاء ليلها كنهارها لا يزيغ عنها الا هالك ، بين فيها ماتحتاجه الامة في جميع شئونها حتى قال ابوذر ـ رضي الله عنه ـ ما ترك النبيصلى الله عليه وسلم طائرا يقلب جناحيه في السماء الا ذكر لنا منه علما .

وقال رجل من المشركين لسلمان الفارسيرضى الله عنه علمكم نبيكم حتى الخراءة قال نعم ، لقد نهانا ان نستقبل القبلة بغائط او بول او ان نستنجي باليمين او ان نستنجي برجيع او عظم([28]).

د قرانكريم د اياتونو په مباركو كربنو كې تاسو وينئ چې الله پاك وړيكي ټول اصول او فروع په روښانه انداز ذكر كړي دي ،ان چې د توحيد

ټول ډولونه، ان چې د ناستې پاستې اداب، د اجازت غوښتلو اصول په دومره تفصيلي توګه ذکرکړي دي چې وروکي د سوال او پوښتنې ځای نه پیدا کیږي .

الله پاك په قرانكريم كې د دين ټول اصول او فروع بيان كړي دي :

الله پاك فرمايي : (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّـهُ لَكُمْ) ([29])

ژباړه : ای هغه کسانو ! چې ايمان مو راوړی دی، چې کله هم درته وويل شي چې پخپلو مجلسونو کې پراخوالی راولئ، نو پراخوالي راولئ ، الله پاك به مو د پراخوالي په نعمت وناز وي.

او الله پاك فرمايي : (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا

عَلَىٰ أَهْلِهَا ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ* فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ ۖ وَإِن قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا ۖ هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ ۚ وَاللَّـهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ) ([30])

ژباړه : اى هغه كسانو ! چې ايمان مو راوړى دى، له خپلو كورنو پرته د هېڅ چا كور ته تر هغه مه د اخليږئ تر څو ورته د خپلو ځانونو پيژندګلو ونه كړئ، او په اوسيدونكو باندې مباركه تحيه (سلام) واچوئ، دغه كار ستاسو لپاره ډېر غوره او پسند دى، شايد تاسو دا حكم په ياد ولري * او كه ورپكي هېڅ څوك ونه مومئ نو تر هغه پورې له ننوتو څخه ډډه وكړئ تر څو درته اجازت وكړى شي، او كه درته وويل شول چې له ننوتو څخه بېرته ستانه شئ، نو بيرته ستانه شئ ځكه دغه ستنېدل ستاسو لپاره له بدنامۍ څخه يواځنې لار ده، او الله پاك ستاسو په عملونو باندې پو هه دى .

ان چې الله پاك د لباس اچوني آداب هم په ښه توګه روښانه کړي دي، الله تعالیٰ فرمايي (وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ)([31])

ژباړه : هغه بوډۍ زنانه چې د واده کولو امید نه ساتي هېڅ ګناه پرې نشته که د ډول ډال ښودو پرته خپل پړونی کیږدي .

همدا راز الله پاك فرمايي: (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ ۗوَكَانَ اللَّـهُ غَفُورًا رَّحِيمًا)([32])

ژباړه : ای نبي صلی الله علیه وسلم خپلو بي بیانو او لورګانو او د ټولو مؤمنانو زنانوو ته ووایه چې پخپلو ځانونو غټې لوپټې (پړوني) اویزان کړئ، دغه کار دېته زیات نزدې دی چې دغه زنانه ونه پېژندل شي ، نو دوی به بیا

هېڅ څوك نه شي تنګولاى ، او الله پاك ښنونكى او رحم والا دى .

د تېر په څېر بل ځاى الله پاك فرمايي : (وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ ۚ وَتُوبُوا إِلَى اللَّـهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ)([33])

ژباړه : او دغه زنانه دې خپلې ښپې په ځمكه باندې په زوره نه نړدي ، په دې خاطر چې خپل پټ ښايست خلكو ته وښايي .

همداراز الله پاك فرمايي : (وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَن تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا وَ لَـٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَىٰ وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا)([34])

ژباړه : نېكي دا نه ده چې تاسو كورنو ته له شا څخه راشئ ،بلكې نېكي د هغې چا ده چې له الله پاك څخه ويريږي اوكورنو ته د دروازو له اړخه ننوځي.

او داسې نور قراني اياتونه چې دا په ګوته كوي چې اسلامي دين كامل او هر څه ته شامل دى ، له دغې شموليت له كبله هېڅ راز زيادت ته اړتيا نه لري ، لكه څنګه چې نقصان ته اړتيا او احتياج نه لري ، په دغې منظور الله پاك د قران كريم په صفت كې فرمايي : (وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ)([35])

ژباړه : او مونږ تا ته داسې كتاب نازل كړى دى چې د هر شي لپاره بيان او څرګندونكى دى .

د دنيا پر مخ داسې هېڅ شى شتون نه لري چې ورته خلك اړين وي مګر د دغې شي يادونه الله پاك په قرانكريم كې نصاً ، يا اشارةً ، او يا هم منطوقاً كړې ده .

د (مَافَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن شَيْءٍ) كې د ناروا تفسيرونو نمونې

* محترمو ورنو ! څه داسې خلك شته چې
هغوی د الله پاك دا قول داسې تعبيروي چې
(وَمَا مِن دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ
بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُم ۚ مَّا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ
مِن شَيْءٍ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ) ([36])

ژباړه : د ځمكې پر مخ هېڅ قسم ژوندي سر نشته
او نه مرغې شته چې پخپلو وزرونو الوتل كوي
مګر دا چې ستاسو په څېر امتونه او ډلي دي ،
مونږ په لوح محفوظ كې هېڅ راز نيمګړتياوې
نه دي پرېښې ، او بيا به دغه ټول امتونه الله
پاك ته راجمع كړی شي .

دغه ځيني خلك د الله پاك د دې قول په هكله
داسې انګيروي چې (مَافَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن
شَيْءٍ) نه مراد قرانكريم دی ، خو ولې
دروسته خبره دا ده چې له دېنه مراد لوح
محفوظ دی، او هغه داسې چې الله پاك د
قرانكريم اړوند له نفي څخه هم زياته مبالغه

كړې ده ، الله پاك فرمايي : (وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ)

د الله پاك دغه قول د قرانكريم په هكله له دې قول څخه چې (مَافَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن شَيْءٍ) نه ډېر واضح او له بيان څخه ډك دى .

ايا په قرانكريم د روزمره لمونځونو وختونه شتون لري ؟

شايد داسې خلك به هم وي او دا ګمان به چې كه قرانكريم همدغسې له بيان څخه ډك وي نو مونږ به د قرانكريم له كومو اياتونو څخه د روزمره پنځه وخته لمونځونو مواقيت ـ وختونه ـ تر لاسه كړو ؟

او ايا دغه سمه كېداى شي چې دغه عدد مونږ په رښتيا هم لاس ته راوړ؟ سره له دې چې الله پاك فرمايي : (وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ)

جواب : مونږ الله پاك پخپل كتاب كې په دې مكلف كړي يو چې د رسول اللهصلى الله عليه وسلم پيروي وكړو ، الله پاك په دغه هكله فرمايي : (مَنْ يُّطِعِ الْرَّسُوْلَ فَقَدْ أَطَاعَ اللّٰهَ) ([37])

ژباړه : څوك چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم پيروي وكړي نو يقيناً چې هغه د الله پاك پيروي وكړه .

او الله فرمايي :(وَمَا أَتَاكُمُ الْرَّسُوُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا) ([38])

ژباړه : چې رسول اللهصلى الله عليه وسلم درته هرڅه دركوي هغه واخلئ ـ عملي كړئ ـ او چې له څه شي مو منعه كوي له هغې نه ځان وژغورئ .

نو هر هغه څه چې ورباندې حديث ښكاره دلالت كوي، قرانكريم هم وربانديې دلالت كوي،

او هغه دا چې حديث ـ سنت ـ پخپله د وحي يوه نوعه ده ، چې الله پاك رسول كريمصلى الله عليه وسلم ته ښودلې او وربانديې يې نازله كړېده ، په همدغه اړه الله پاك فرمايي : (وَأَنَزَّلَ اللهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَ الْحِكَمَةَ) ([39])

ژباړه : او الله پاك په تاباندې كتاب او سنت دواړه نازل كړيدي .

نو له دې اياتونو څخه جوته شوه چې څه شي هم په نبوي حديثونو كې ثابت شي داسې دي لكه ثبوت يې چې په قرانكريم كې راغلى وي .

له نبي صلى الله عليه وسلم څخه د بانده چيانو په پوښتنو د صحابه كرامو خوشحالبدل

* محترمو ورنو ! ايا دا خبره ستاسو ذهن مني چې نبيصلى الله عليه وسلم له دنيا څخه كوچ كړى دى او دين ورڅخه نيمګړى پاتې دى ؟

نا هېڅكله نا ، بلكې نبيصلى الله عليه
وسلم ټول دين مبارك په خپل قول، او عمل او
اقرار كې او يا هم د سوال جواب له لارې خلكو
ته په ګوته كړى دى ، ان چې الله پاك به ځينې
داسې موقعې د نبيصلى الله عليه وسلم ملګرو
ته برابروله چې د دين اړوند چارو كې به يې د
مزيد توضيح او بيان لپاره يو بانده چې د
نبيصلى الله عليه وسلم په وړاندې عرض شو
او ورڅخه به يې خپلې د اړتيا وړ پوښتنې
وكړې، چې د نبيصلى الله عليه وسلم د نزدې
ملګرو به هم دغه پوښتنې په ذهني محيط كې نه
وې .

حتى چې صحابه كرامو به په دې د خوشحالې
اظهار هم كوو چې نبيصلى الله عليه وسلم څخه
د صحابوو په حضور كې يو اعرابي د ديني
امورو په رابطه پوښتنې وكړې .

د تېر په څېر الله پاك فرمايي : (الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ وَ أَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِيْ وَ رَضِيْتُ لَكُمُ الإِسَلَامَ دِيْناً) ([40])

ژباړه : ستاسو لپاره مي نن ورځ دين بشپړ او مكمل كړ ، او ستاسو لپاره په اسلام باندې د دين په توګه راضي يم .

له همدې ايت څخه راته جوته كيږي چې نبيصلى الله عليه وسلم هيڅ داسې شى نه دى پرېښى چې خلک ورته په زياته اړتيا كې وي او هغه يې بيان نه وي كړى، كه دغه شى په عباداتو كې وي او كه د معاملاتو پورې اړه لري ، او كه دغه شى د ژوند ژواك په نورو مهمو برخو پورې تړاو لري ، مګر دا چې په كافي انداز يې د هغې بيان كړى دى .

بدعت جوړول په دين كي د لعن طعن عقيده ده

مسلمانه وروره ! چې کله ستا عقل دغه تېره خبره ومنله ، په دې هم پوهه شه چې هر هغه ځوك چې په اسلامي شريعت كې نوي پېوندونه پېدا كوي، ولو كه دغه كار هغه په ښه او نيك قصد سره كوي، خو دغه پېوندونه او بدعات له يوې خوا په اسلامي دين كې طعن بلل كيږي او له بلې خوا دغه پيوندونه لګول د الله پاك په (اَلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ وَ أَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِيْ وَ رَضِيْتُ لَكُمُ الاِسْلَاَمَ دِيْناً) ([41]) قول كې تكذيبول هم دي.

ځكه دغه مبتدع انسان چې د الله پاك په دين كې يې بدعت پيدا كړى دى په دې عقيده دى چې د الله پاك راستولى دين پوره او بشپړ نه دى ، دا داسې معنى وركوي چې دغه شريعت ناقص دى او دغه ورپورې تړوته د دغې نيمګړتياو بشپړتيا ده ، د دغې خاليګاه تكميل دى ، په دې معنى چې دغه بدعت همدا وس

دغه مبتدع انسان کشف کړ ، په دې خاطر چې وربانديې خپل ځان الله پاك ته نږدې کړي .

د ډېر زيات تعجب خبره ده چې انسان په اسلامي دين کې د بدعت پېدا کولو ځای ګوري، په ځانګړي توګه هغه بدعت چې د الله پاك د ذات پورې تړاو لري ، يا د الله پاك د صفتونو سره رابطه ولري ، او چې د دغې بدعت ترڅنګ لا بيا د دې دعوه هم کوي چې دا د الله پاك حق تعظيم کوي او له ثبوت سره سره يې تنزيه هم کوي ، ترڅنګ يې د الله پاك د دې قول منونکی دی چې (فَلاَ تَجْعَلُوْا لِلهِ أَنْدَاداً وَ أَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ) ([42])

ژباړه : تاسو د الله پاك لپاره هيڅ راز شريکان مه ګرځوئ او حالانکه تاسو ته ښه معلومات شته دی .

نو له دغسې بدعت څخه به نه خامخا تعجب کوې چې نه يې سلف صالحينو ملاتړ کړی وي

او نه د دين امامانو پرېِ قول کړی وي ، او چې لا بيا دغه بدعت د الله پاك د ذات پورې تړاو لري ، او دغه مبتدع په دې هم تېينګ ولاړ وي چې زه د الله پاك حق تعظيم كوم ، او د دې قول چې (فَلاَ تَجْعَلُوْا لِلهِ أَنْدَاداً وَ أَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ) په صحيح توګه منونكى يم ، او د دغې مبتدع انسان په زعم او ګمان كه څوك يې مخالفت وكړي ، يا خو به يې په ممثل نوموي ، او يا به هم ورته د مشبه نوم وركوي ، او يا به يې په داسې نورو القابو نوموي چې په اسلامي دائره د شخص په عدالت كې تور بلل كيږي .

د تېر په څېر له مبتدعينو څخه دا هم د تعجب څخه ډكه خبره ده چې د الله پاك په راستولې دين كې به داسې بدعت پيدا كوي چې د نبيصلى الله عليه وسلم د شخصيت پورې مربوط وي ، او بيا د دغې بدعت سره سره په دې هم ټېينګ ولاړ وي چې زه د نبيصلى الله عليه وسلم كلك

پېروي او د هغه سره مينه او محبت کوم ، په حق کې يې د مناسب تعظيم قايل يم .

خو ولې که څوك د دغي مبتدع انسان مخالفت وکړي په دې يې تورنوي چې دغه مخالف انسان د نبي صلى الله عليه وسلم د شخصيت سره تر ټولو سترګوستاخ ، مبغض اوکينه ګر دى .

او په نور داسې ورته بدو القابو يې نوموي چې نور عوام تربېنه په اسانه زړه توري کيږي ، په ځانګړي توګه هغه خلك چې ورسره هېڅکله هم د دغې بدعت په منلو د توافق او موافقې لاره نه خپلوي .

د تعجب بله خبره دا ده چې همدغه مبتدعين د دې کلك دعوېدار دي چې مونږ د الله پاك او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم تعظيم او قدر کونکي يو .

او په دې کې خو هېڅ شك نشته چې کله دغه مبتدعين په اسلامي شريعت کې بدعت پيدا کړي ، نو دوی د الله پاك او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم بې احترامي او بې عزتي وکړه .

او الله پاك فرمايي : (يَاأَيُّها الَّذِيْنَ آمَنُوْا لاَ تُقَدِّمُوْا بَيْنَ يَدَيِ اللهِ وَ رَسُوْلِهِ وَ اتَّقُوْا اللهَ اِنَّ اللهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ) ([43])

ژباړه : ای هغه کسانو چې ايمان مو راوړی دی ، د الله پاك او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم په وړاندې مخکېوالی مه کوئ ، او له الله څخه ويرېږئ په يقين سره چې الله پاك اورېدونکی او پوهه دی .

محترمو ورنو ! زه له تاسو څخه يوه پوښتنه کوم خو ځواب بايد ستاسو له عواطفو څخه نه بلکې ستاسو له ضمائرو څخه وي ، او ځواب بايد ستاسو د تقليد له غوښتلو څخه نه بلکې

ځواب ستاسو د اسلامي دين له غوښتنو څخه وي ، او هغه پوښتنه دا ده چې :

تاسو د هغه شخص اړوند څه فکر لرئ چې هغه د الله پاك په رالیږلي دين كې بدعت جوړوی ، خوا كه دغه بدعت د الله پاك ذات پورې اړه لري او كه د نبي صلی الله علیه وسلم د شخصیت پورې اړه لري ، او د دغې تر څنګ د دې هم كلك دعوېدار وي چې مونږ د الله پاك او د هغه د رسول كريم صلی الله علیه وسلم حق تعظیم او احترام كونكي یو ، ایا دغه خلك (مبتدعين) د الله پاك او د هغه د رسول كريم صلی الله علیه وسلم په بشپړه توګه پیرویان بلل كیدای شي ؟

او كه نه هغه خلك د الله پاك او د هغه د رسول كريم صلی الله علیه وسلم كلك پیروان دي چې د الله پاك د رالیږلي شريعت څخه د میږي قدرې اندازه سرغړونه هم نه كوي ؟

او ورسره د دې كلك شعار وركوي چې څه هم
په اسلامي شريعت كې وي په هغې په زمونږ
پياوړى ايمان دى ، او په څه چې راته له
مغيباتو له جملي څخه خبر راكوي په هغې مو د
تصديق مضبوطه عقيده ده ، او هغه اوامر او
نواهي چې مونږ مكلفينو ته متوجه دي ورته
لاس په سينه او ورته كلک ژمن يو .

او د بدعاتو اړوند خپله فكره داسې څرګندوي
چې هر هغه څه چې په اسلامي شريعت كې
رښتنى ثبوت ونه لري ، مونږ يې مهمل بولوو
، او وربانديې هېڅكله هم عمل نه كوو، او د الله
پاك او د هغه د رسول په وړاندې د مزاحمت او
شوخې څخه خپل ځانونه رانغاړو ، او كوم
شيان چې د اسلامي شريعت په دائره كې شتون
نه لري ، هېڅكله يې د منلو قايل نه يو .

د دې دواړو ډلو ترمنځ څوك د الله پاك او د هغه د رسول كريم صلى الله عليه وسلم په مينه او محبت ډېر حقدار دي ؟

او څوك يې مينې ته ژمن دي ؟

او بيا د دواړو ډلو ترمنځ څوك د الله پاك او د هغه د رسول كريم صلى الله عليه وسلم حق تعظيم كونكي دي ؟!

كه د حقيقت په سترګه وګورو ځواب هم داكيداى شي چې په دواړو ډلو كې د الله پاك او د هغه د رسول د محبت جوګه هغه طبقه ده چې د الله پاك او د هغه د رسول په دين كلك باوري وي ، د شريعت كوم اوامر چې ورته متوجه وي عملاً يې په دنياوي ژوند ژواك كې تطبيقوي او له نواهيو څخه يې د خپل نفس ټولې غوښتنې رانغاړي ، او په لوړ اواز داسې وايي چې :

مونږ پخپلو ځانونو او ضميرونو كي ډېر زيات قليل القدر يو له دې څخه چې د الله پاك او د هغه د رسول كريم صلى الله عليه وسلم په راوړې دين او شريعت كې د خپل نفسي خواهشاتو په سمون لړل تېل وكړو او يا هم وريكي بل داسې بدعت ورننباسو چې د دين له اجزاؤ څخه نوي، دروسته خبره ده چې څوك هم خپل قدر وپېژني نو د خپل خالق قدر او قيمت هم پېژني .

همدغه خلك د الله پاك او د هغه د رسول كريمصلى الله عليه وسلم صحيح تابعدار او پوره قدر كونكي دي ، او د زړه له كومې د الله پاك او د هغه د رسول كريمصلى الله عليه وسلم په حق كې د رښتيا مينې اظهار كوي .

په (كُلُّ بِدْعَةٍ) كي كليت عام تام او شامل كليت دى

خو له بل اړخه هغه خلك چې پخپلې عقيده، قول او عمل کې داسې بدعتونه رواجوي چې د اسلامي دائرې څخه نه شميرل کيږي او د نبيصلى الله عليه وسلم په دې قول هم ښه خبر وي چې (وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا ، وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ ، وَكُلَّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ) ([44]) .

ژباړه : په دين کې مو ځانونه له نوي شيانو څخه وساتئ ، ځکه هر نوی شی په دين کې بدعت وي، او هر بدعت ګمراهي ده ، او هره ګمراهي په اور کې وي .

او دغه مبتدع په دې هم ډېر ښه پوهيږي چې (وَكُلَّ بِدْعَةٍ) کې کليت عام او شامل دی ، چې د عموم ټولو ادواتو وړپکې ځای نيولی دی .

نبيصلى الله عليه وسلم تر ټولو عربانو فصيح او بليغ انسان و ، په (وَكُلَّ بِدْعَةٍ) باندې نبيصلى الله عليه وسلم خپله نطق کړی دی او هغه

ببرته د دې کلمې په معنی او مدلول هم ډېر زیات ښه پوهېده او کله چې یو سړی د چا خېرخواه وي نو په داسې کلماتو ورته نه غږیږي چې هېڅ مقصد او مفهوم ونه لري .

له دغه تحقیق څخه دا جوته شوه چې نبيصلی الله علیه وسلم په (وَكُلَّ بِدْعَةٍ) باندې تلفظ کړی دی ، هغه د دې کلمې په مفهوم او معنی ډېر ښه پوهېده او ورڅخه دا کلمه له ډېرې زیاتې خیرخواهۍ او د کامل نصیحت په توګه دامت لپاره صادره شوېده .

هغه دري امور چې د کلمی په خیلي معنی دلالت کوي

خو چې کله هم په یوه خبره کې لاندې درې امور سره راغونډ شي ، بیا له دغې کلمې څخه مقصوده معنی مراد وي او دغه درې شیان په لاندې توګه دي :

۱ – د نصيحت او ارادې کمال .

۲ – د بيان او فصاحت کمال .

۳ – د علم او معرفت کمال .

ايا له دغې کليت څخه وروسته هم لا دا سمه کيداى شي چې بدعت په درې يا پنځه ډوله دى؟

ايا په دين کى بدعت حسنه شته دى؟

نا هېڅکله دا سمه نشي بلل کيداى اوکوم علماء چې د حسنه بدعت قايل دي نو هغه به له دوو حالتونو څخه خالي نوي :

۱ – دغه کار بدعت نه وي خو وربانديې يې د بدعت ګمان کړى وي.

۲ – دغه کار په حقيقت کې بدعت وي او په بدعت کې دا بدترينه نوعه ده ، خو دومره ده چې مبتدع انسان يې په بدوالي نه پوهيږي .

که څوك د بدعت حسنه قايل وي له دې پرته يې
بل جواب نشي کيدای .

نبوي پربکنده او غوڅانده توره

د تېرې څېړنې پايله دا شوه چې د هېڅ بدعتي
انسان لپاره دا د مناسب وړه خبره نه ده چې
خپل بدعت ته حسنه بدعت ووايې حالانکه چې
زمونږ په لاس کې د نبيصلى الله عليه
وسلم څخه راپاتې او تل پاتې وژونکې توره ده
چې (وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ) او دا هغه پياوړې
توره ده چې د نبوت او رسالت په شرکتونو کې
جوړه شوې ده ، هسې په ګډو وډو او نا معلومو
شرکتونو کې يې نه ده تياره شوې، او رنګ يې
هم هغه اصيل رنګ دی چې نبيصلى الله عليه
وسلم ورته پخپله ورکړی دی .

او دا هېڅ کله نشي کېدای چې د يو باتور او اتل
په لاس کې دې دغه دردونکې او څېرونکې
توره (وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ) وي او په مقابل کې

يي بدعتي انسان د خپل ځان او سر د حسنه بدعت تش د ډال په نوم د ځان ساتنه کوي .

د عمررضی الله عنه د قول (نِعمَتِ الْبِدْعَةُ هَذِهِ) نه ځواب

زه په دې ډېر ښه پوهیږم چې ستاسو په نفسونو کې به دا خبره ګرځي را ګرځي چې ایا عمر بن الخطابرضی الله عنه چې کله ابي بن کعب او تمیم الداریرضی الله عنهما په دې مکلف کړل چې د رمضان مبارکې میاشتې تراویح د عوامو لپاره د جماعت په صورت اداء کړي ،خو چې بیا یې دوی ټول په اجتماعي توګه د تراویح په لمونځ ولیدل نو عمر بن الخطابرضی الله عنه وویل : (نِعمَتِ الْبِدْعَةُ هَذِهِ) ایا د عمر بن الخطابرضی الله عنه دغه کار هم بدعت شمېرل کیږي؟

جواب : د دې خبرې جواب له دوو اړخونو څخه کېدای شي :

١ – د هېڅ چا لپاره د دې جواز نشته چې د نبيصلى الله عليه وسلم د قول او خبرې په مقابل کې د ابوبكررضى الله عنه قو ل چې د نبيصلى الله عليه وسلم څخه وروسته لومړى غوره صحابي دى ، يا د عمر بن الخطابرضى الله عنه چې دوهم غوره صحابي دى ، يا عثمان بن عفانرضى الله عنه چې دريم غوره صحابي دى ، يا علي بن ابي طالبرضى الله عنه چې څلورم غوره صحابي دى، د دوې قول واخلې ، ځکه چې الله پاك فرمايي : (فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) ([45])

ژباړه : هغه کسان چې د نبيصلى الله عليه وسلم د امر مخالفت کوي ، له دې څخه دې وډار شي چې ورته فتنه او يا دردناك عذاب ورسيږي .

امام احمد بن حنبلرحمه الله وايي : ايا تاسو پوهيږئ چې فتنه څه شی دی ؟ له فتنې څخه شرك مراد دی ، نو معنی دا شوه چې : كه يو سړی د نبيصلی الله عليه وسلم   له ويناو څخه په څنګ هم شي نو په زړه كې به يې كوږوالي راشي ، او هلاك به شي .

عبدالله بن عباسرضی الله عنهما وايي : ډېره نږدې ده چې د ربانديې له اسمان څخه د كاڼو باران و وريږي چې زه درته وايم نبيصلی الله عليه وسلم فرمايي ، او تاسو وايئ چې ابوبكر او عمررضی الله عنهما داسې وايي .

٢ – مونږ په دې خبره كلك باوري يو چې امير المؤمنين عمر بن الخطابرضی الله عنه له ټولو خلكو څخه د الله پاك او د هغه د رسول كريمصلی الله عليه وسلم د خبرې اړوند زيات تعظيم كونكی او منونكی انسان و .

هغه په دې هم زيات مشهور و چې د الله پاك د راليږلو حدود په وړاندې به يې له زيات اهتمام څخه كار اخست ان چې په (وقّاف) باندې ونومول شو .

هغه مهال چې عمر بن الخطابرضى الله عنه د مهرونو په رابطه يې خپله رايه څرګنده كړه،دا چې يوې ښځې په دې ايت جواب كړ چې (وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنطَارًا) ([46]) .

نو هغه سمدستي له خپلې رايې څخه راستون او په شا شو .

اګر چې د دې واقعې په صحت او عدم صحت كې د علماوو كلام هم شته .

خو بهر حال عمررضى الله عنه د الله پاك د حدودو په هكله زيات (وقّاف) انسان و په دې معنى چې هغه د الله پاك په حدودو او په

ممنوعه علاقو باندې د تعدی او زیاتي کولو هېڅ کومه اراده نه لرله .

دا هم د عمر بن الخطابرضی الله عنه سره هېڅ مناسب نه دي چې د پېغمبرصلی الله علیه وسلم د قول خلاف وکړي او یا هم بدعت ته بدعت حسنه ووایي ، سره له دې چې همدغې بدعت ته نبي صلی الله علیه وسلم بدعت او ګمراهي ویلې ده ، نو ورڅخه دا جوته شوه چې هغه بدعت چې ورته عمررضی الله عنه بدعت حسنه ویلي دي، له هغې بدعاتو له جملې څخه نه دی چې ورته نبیصلی الله علیه وسلم ګمراهي او بې لارې ویلې ده.

د عمربن الخطابرضی الله عنه مراد خو له بدعت څخه دا و چې له متفرقه لمونځ کولو څخه یې خلك د لمونځ په اجتماعي توګه اداء کولو ته راوستل ، ورنه د رمضان د میاشتې تراویح خو د نبیصلی الله علیه وسلم په امامتۍ

کې د عائشي kپه روایت ثابتې دي، په صحیحینو کې راځي چې نبيصلی الله علیه وسلم د رمضان د میاشتې د تراویحو امامتي درې شپې وکړه خو په څلورمه شپه راونه وت او وویل: (لَكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ، فَتَعْجِزُوا عَنْهَا) ([47])

ژباړه : زه په دې وډارېدم چې هسې نه قیام اللیل درباندې فرض شي چې تاسو به يې بیا له قیام څخه ناتوانه او عاجز یاست .

قیام اللیل په جماعت سره اداء کو ل د نبيصلی الله علیه وسلم   ثابت سنت دی او عمررضی الله عنه ورته په دې اعتبار بدعت ویلي دي چې کله هم نبيصلی الله علیه وسلم قیام اللیل پرېښود نو چا به قیام اللیل یك تنها کول ، چا سره به دوه نفره وو ، چا سره به زیات وو ، نو امیر المؤمنینرضی الله عنه وریکې خپله دغه رایه څرګنده کړه چې باید ټول خلك د یو امام په

قوماندہ او امامت کې دغه قیام اللیل تر سره کړي .

جوته شوه چې دا اعتباري او اضافي بدعت دی ، مطلق او انشايي بدعت نه دی چې عمر بن الخطابرضی الله عنه له خپل خواهش سره سم د خلکو منځ ته راوست ، او یا هم د نبیصلی الله علیه وسلم په وخت او عهد کې یې شتون نه لرو .

بلکي قیام اللیل سنت دي ، نبي صلی الله علیه وسلم یې د فرضیت له ویرې پریښي و ، او عمررضی الله عنه بېرته دغه سنت راژوندي کړل .

دا مسئله هېڅکله بدعتیانو ته د دې موقع نه ورکوي چې د خپلو بدعتونو د ثبوت لپاره یې د خلکو مخې ته د دلیل په توګه کیږدي .

ايا اجماع او بدعت حسنه سر يو ځاى كېداى شي ؟

* شايد څوك به دا هم وايي چې اوسمهال د سترګوله نظره داسې شيان راځي چې نه خو د نبيصلى الله عليه وسلم په دور حيات كې ول او له بل اړخه د خلكو ترمنځ هم پرمختللي ګامونه او په زړونو كې ورسره برسېره پر دغې مينه او محبت هم لري، لكه ديني روزنتونونه، مدارس، ليكوالي او نور داسې شيان چې ورسره په يو ځبر دي چې هم ورته ټول مسلمانان حسنه بدعت وايي او هم وربانديې عمل كوي او هم يې له غوريېزو چارو څخه بولي، له دغې څخه پوښتنه دا پيدا كيږي چې دا له كوم پلوه سمه بلل كېداى شي چې د يو شي په حسن دې مسلمانان له يو اړخه اجماع كوي او له بلي خوا همدغه شي ته نبي صلى الله عليه وسلم بدعت ويلي وي ؟ او د ضلالت او ګمراهي په نوم يې نوملي وي ؟

جواب : ديته هېڅ كله بدعت نه شي ويل كيداى ، دغه او دغې ته ورته نور شيان په وسائلو نومول كيږي او وسائل د وخت او مكان په تغيير سره راز راز بدلونونه خوري ، او دا هم اصولي مسلّمه قاعده ده چې وسائل د مقاصدو په څېر احكام لري ، معنى دا چې د مشروع شيانو وسائل حلال او روا دي ، بالعكس د ناروا‌و شيانو وسائلو ته د نفس حرمت او ناروا ګوته نيول سمه ده.

د تېر په څير كه دخير كار د حرام كار لپاره ذريعه اويا هم پل جوړيداي شي نو د شريعت له نګاه نه دغه د خير كار هم حرام او لويه سرغړونه ده.

الله پاك فرمايي : (وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّـهِ فَيَسُبُّوا اللَّـهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ) ([48]) .

ژباړه : او هغه چاته سپكې سپورې مه وايئ چې د الله پاك نه ماسوا د بل چا عبادت كوي ،

ګڼي دغه خلك به الله پاك ته هم په ناحقه سره سپورې ستغې ووايي .

نو د مشركانو باطل معبودان په سپكه يادول تېرى او تجاوز نه بلكې حق او سم كار دى ، خو الله پاك ته سپورې ستغي ويل ناسم ، تجاوز ، او ناحقه كار دى ، نو په دې منظور چې د مشركينو باطل او غير حق معبودان په سپكه لهجه يادول محمود كار دى ، خو ولې له دغې محمود كار نه بل ناروا او حرام لازميږي چې هغه الله پاك ته كنځاوې او بدې ردې ويل دي ، پايله هم دا شوه چې همدغه ناروا او حرام په ناروا او حرامو يادول هم ممنوع او حرام وبلل شول .

دا دليل مي په دې خاطر ذكر كړ چې وسائل د مقاصدو په څېر احكام لري ، اګر چې روزنتونونه او ليكوالي د نبيصلى الله عليه وسلم په دورحيات كې نه ول ،خو دومره ده

چې دغه دواړه شيان وسائل دي او لږ وړاندې مو وويل چې وسايل د مقاصدو په څېر د حليت او حرمت احكام لري .

د مخكې وينا په اساس كه څوك د حرامو علمونو د زده كړې لپاره درسګاه يا ښوونځى او پوهنځى تاسيس كړي ، نو د دغې ابادۍ ترسره كول حرام دي ، ناروا دي ، خو كه څوك درسګاه د شرعي علومو د زده كړې او يا په دې خاطر جوړه كړي ، نو دغه كار يې حلال او انساني خليقه بلل كيږي .

د (مَنْ سَنَّ فِي الإِسْلاَمِ سُنَّةً حَسَنَةً...) حديث نه څوابونه

* كه څوك دا وايي چې د نبيصلى الله عليه وسلم د دې قول سره به څه كوئ چې (مَنْ سَنَّ فِي الإِسْلاَمِ سُنَّةً حَسَنَةً، فَلَهُ أَجْرُهَا، وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئاً) ([49])

ژباړه : څوک چي په اسلام کي ښه سنت راپيدا کړي ، د دې لپاره د سنت د راپيدا کولو اجر دی ، څوک چي پرې عمل کوي دا ورسره په ثواب کي شريک دی .

لومړی جواب : چا چي دا خبره کړېده چي (مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً) هغه دا خبره هم کړېده چي (كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ) او دا هېڅکله هم نه شي کېدای چي له صادق المصدوقصلى الله عليه وسلم نه دوه متضادې ويناګاني صادرې شي په داسي حالت کي چي يوه د بلې تکذيب کوي ، او نه دا امکان لري چي د نبيصلى الله عليه وسلم د احاديثو ترمنځ دې نقض او مناقضه وي ، او نه دا کېدای شي چي د نقض او مناقضې سره دې له دواړو حديثونو څخه يوه معنى مراد واخستل شي .

د الله پاك او د هغه د رسول د کلام ترمنځ هېڅ تضاد نشته

او كه څوك په دې اند وي چې د الله پاك او د هغه د رسول كريمصلى الله عليه وسلم   د كلام ترمنځ د تضاد او منافات نمونې شتون لري او دا قضيه هم له دغې ډول څخه ده ، نو دغه انسان دې تجديد نظر وكړي ، ځكه دغسې نظريات د انساني قصور او تقصير پايلې دي ، ورنه د الله پاك او د هغه رسول صلى الله عليه وسلم د كلام ترمنځ هېڅ راز نقض او تناقض، اختلاف او تېرې نشته .

له مخكنى څېړنې څخه دا جوته شوه چې د (كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ) حديث د (مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً...) د حديث سره هېڅ راز تناقض ، اختلاف ، او تېرې پاتې نه لري ، ځكه چې نبيصلى الله عليه وسلم فرمايي : (مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً...) او بدعت بالكل اسلام نه دى ، بلكې بدعت د اسلام ضد دى او بيا فرمايي : (سُنَّةً حَسَنَةً) او بدعت بيخي حسن نه دى ، بلكې بدعت ګمراهي او بې لارې ده .

او په دې کې شك نشته چې سنت او بدعت سره پخپل منځ کې ستر توپير لري .

دوهم جواب : دا جواب هم تر يو حده پورې سم او دروست دی ، ځکه چې د (مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً...) معنى او صحيح مفهوم به دا شي چې چا د وخت په تېرېدو پاتې مړه شوي سنّت بېرته دوباره راژوندي کړل ، پايله دا شوه چې ځنګه بدعت اضافي او نسبي کېدای شي ، د غه ځير (سَنَّ) هم نسبي او اضافي کېدای شي ، د هغه چا په حق کې چې مړه شوي سنّت يې بېرته را ژوندي کړي وي .

دريم جواب : دا جواب تفصيلي جواب دی چې د دې حديث په اصل سبب دلالت هم کوي چې ځيني خلك د نبيصلى الله عليه وسلم در ته حاضر شول او د تنګ دستئ اثار او نښې نښانې پرې له ورايه تر سترګو کېدې، د دوی لپاره نبيصلى الله عليه وسلم د تبرع پيشنهاد وکړ ،

همغه و چې يو انصاري سړي د سپينو زرو اميانۍ راوړه، نزدې وه له لاس څخه يې پريوځي او د نبيصلى الله عليه وسلم په وړاندې يې کېښوده ، د خوشحالۍ او خوښۍ اثرات او نورې ښې ښاني د نبيصلى الله عليه وسلم په مخ کې وبرېښېدې ، او بيا يې وويل : (مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً، فَلَهُ أَجْرُهَا، وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئاً)

نو د حديث د ښکاره دلالت له مخې د (سنّ) معنى تنفيذ ده ، تشريع نه ده ، او د (كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ) د حديث د مدلول له مخې تنفيذ هېڅکله په تشريع نه نومول کيږي .

د عمل د نېکوالي شپږ شرطونه

* محترمو ورنو ! تاسو بايد په دې خبره سم او ښه وپوهېږئ چې له شپږو شرطونو پرته عمل هېڅکله هم قابل قبول نشي جوړېداى :

لومړی :

ﷺ سبب - : چې کله هم یو څوك د الله پاك عبادت د شرعي سبب پرته انجام کړي ، د اسلامي شريعت په قاموس کې ورته بدعت ویل کیږي ، د نمونې په توګه که څوك د رجب د میاشتې اوویشتمه شپه ټوله په عبادت رونه کړي ، په دې قصد چې نبيصلى الله عليه وسلم په دغه شپه د معراج مبارك سفر ترسره کړی دی او اسمان ته ښتلی دی ، نو تهجد چې اسلامي شريعت ورته لوړ او ستر مقام ورکړی دی ، د داسې غير شرعي سبب له کبله چې اسلام يې نه پيژني په بدعت ونومول شو .

ځکه چې دغه عبادت په داسې سبب بناء شو چې هیڅ راز شرعي حيثيت نه لري ، او دغه وصف (چې عبادت باید د شریعت له پلوه سبب سره سمون وخوري) ډير زيات اړتيا وړ وصف دی ، او په دې باندې د ډیرو زیاتو

مبتدعینو بدعتونه څرګندیږي ، ولي هغوي خو یې خپله له شریعت څخه بولي خو په حقیقت کې د اسلامي چوکاټ څخه بهر او خارج وي .

دوهم :

ﷺ جنس ـ : دا هم ډېر زیات ضروري ده چې باید عبادت جنساً د شریعت سره هېڅ ټکر ونه لري ، د بېلګې په توګه که څوك د الله پاك داسې عبادت وکړي چې په اسلامي شریعت کې یې فرضیت ثبوت ونه لري ، نو دغه عبادت مقبول نه بلکي مردود دی .

د بېلګې په توګه که څوك په اس باندې قرباني وکړي، د دغه انسان عبادت مقبول نه بلکې مردود دی ، په دې معنی چې دغه انسان په داسې جنس قرباني وکړه چې په اسلامي شریعت کې هېڅ جواز نه لري .

له دغې شننې څخه همدا جوتيږي چې قرباني په ميښين، غويين او بيزين مال كيږي او بس .

دريم :

ﷺ اندازه ـ : كه يو انسان د شريعت له ټاكلې اندازې څخه اضافه وكړي په دې خاطر چې الله پاك ته پرې له نورو انسانانو څخه زيات نژدې شي، نو دغه عمل پخپل صاحب باندې رد او مردود دى.

د مثال په توګه : كه څوك د ماسپښين څلور ركعتيز لمونځ الله پاك ته د زيات تقرب په منظور پنځه ركعتيز كړي په دې اجتهاد چې دغه لمونځ عبادت دى ، نو د تېر په څېر د اسلامي شريعت په قاموس كې ورته بدعت ويل كيږي او د علماوو په اتفاق يې لمونځ هم دروست نه دى .

څلورم :

کيفيت او څرنګوالی ـ : همدا راز که يو انسان اودس وکړياو اودس پښل د ښپو په مينځلو وکړي، بيا لاسونه ووينځي، بيا مخ ووينځي، د اسلامي شريعت د کيفيت سره د مخالفت له کبله مونږ وايو دغه اودس له پيل څخه باطل دی .

پنځم :

ﷺ زمانه او وخت ـ : همدغه شان که يو سړی د ذي الحجې د مياشتې په لومړيو ورځو کې ګران قيمتي ځربه حيوان قرباني کړي ، نو د شريعت له نګاه نه دغه قرباني د قبوليت ځای نه نيسي ، ځکه چې په وخت او زمانه کې يې سره توافق او سمون ونه خوړ ، او ما لا دا هم اوريدلي دي چې ځيني خلك د لوي اختر د مبارکې ورځ قرباني د رمضان په مبارکه مياشت کې کوي ، نو له وخت سره د نه سمون په بناء دغه ګرد عملونه بدعت شمېرل کيږي ، هغه داسې چې د اضحيې ـ قربانی ـ عقيقې ،

او هديې پرته بل داسې عبادت نشته چې انسان وربانديې الله پاك ته ډېر زيات نزدې کيږي .

د رمضان په مياشت کې په دې خاطر ذبحه کول چې دا ذبحه هم لکه د لوي اختر په څېر لوی اجر او ثواب لري ، په بدعت نومول کيږي ، خو دومره ده چې د غوښې لپاره وريکې ذبحه کول جواز لري .

شپږم :

مکان او ځای - : د بېلګې په توګه که څوك د مسجد پر ځای په بل پرامن ځای کې اعتکاف وکړي ، د اعتکاف دغه عبادت يې هېڅکله د قبوليت په رنګ نه رنګ کيږي ، ان که يوه ښځه په خپل کور کې هم اعتکاف وکړي سم او دروست نه بلل کيږي ، ځکه چې د شريعت په رڼا کې يې د مکان سره توپير او منافات وخوړ ، يا د مثال په توګه که يو سړي وغواړي چې طواف وکړي او په مطاف کې ګڼه ګونه وي ،

د طواف کولو هېڅ چاره نه وي ، او بهر ووځي او له ټول مسجد څخه طواف وکړي ، نو دا طواف يې هم صحيح او قابل قبول نه دی ، په دې معنی چې طواف له مسجد څخه نه بلکې له بيت الله څخه جواز لري ، ځکه خو الله پاك ابراهيمعليه السلام ته وايي (وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ) ([50])

ژباړه : او د طواف کونکو لپاره زما کور پاك کړه .

د نيك عمل د شرطونو نچوړ

د تېرې خبرې پايله په دې تماميږي چې هېڅکله عمل تر هغه نيك او صالحه کېدای نه شي چې تر څو ورپکې دوه شرطونه شتون ونه لري :

١ – اخلاص .

٢ – متابعت .

او متابعت هم هله په عمل کې موجودېږي چې تېر شېږ امور ورپکې ځای په ځای شي.

سعادت د سلفو په متابعت کې دی

* هغه بدعتیان چې په دغې رنګارنګ بدعتونو اخته دي که په رښتیا هم د خېر اراده او نېکې هیلې لري ، زه ورته دا توصیه کوم چې د سلفو صالحینو له طریقې او منهج پرته په بل هېڅ دین ته منسوبو منهجونو کې خیر او فائده نشته .

* محترمو! د نبيصلى الله عليه وسلم تول سنت د ژامو په غاښونو کلك ونیسئ، د سلفو صالحینو لارې او طریقې خپلې کړئ، بیا ځان ته وګورئ چې ایا دغه متابعت تاسو ته کوم ډول ستړیاوې یا ستونزه ورسوله؟!

بدعتیان او ثابت نبوي ارشادات

زه دلته يوې خبرې ته اشاره کول غواړم ، خو لومړی په الله پاك باندې د ټولو هغو څه نه پناه غواړم چې زه په لاعلمۍ سره خبره وکړم .

زه وايم : چې په بدعاتو منګولې لګونکي ټول خلك په هغې اعمالو کې چې د نبيصلى الله عليه وسلم څخه يې شرعيت او سنيّت څرګند ثبوت نه لري ، زيات تقصير او کوتاهي کونکي دي ، بيا چې کله د خپلو بدعاتو د انجامولو څخه وزګار شي نو خپل ټول بدعات په اسلامي دائره کې د ثابته سنتو سره مقارنه کوي ، او همدغه په زړونو باندې د بدعتونو ښکاره اثر او علامه ده .

يواځې دا هم نه بلکې له زړونو نه پر دين باندې ډېر زيات بد اثر او ستونزمن اغېز هم لري ، هغه داسې چې څوك هم د بدعاتو لړې پېل کړي نو د اسلام څخه يې د دغې رواج کړي بدعتونو په اندازه د اسلام زياته برخه له منځه يوړه .

او دا خبره ګردو سلفو صالحينو په خپلو اقوالو کې تاييد کړېده .

او چې کله انسان خپل ځان د شارع نه بلکې د تابع په صفت وپيژني ، نو د الله پاك په وړاندې به تل تر تله د خشوع او خضوع په مبارکه جامه ملبوس وي، ان چې د نبيصلى الله عليه وسلم په بشپړه توګه پيروکار جوړ شي .

هغه چاته له پيرزو دك نصيحت چي بدعت ورته ښه ښکاري

زه ټولو مسلمانانو ته د دې توصيه کوم چې ټول هغه بدعتونه چې تاسو وربانديې د نېك عمل ګمان کوئ ، که دغه بدعتونه د الله د ذات اړوند وي او که د هغه د نومونو اوصفتونو اړوند وي ، که دغه بدعتونه د نبي صلى الله عليه وسلم د تعظيم او لوړ منزلت پورې رابطه لري اوکه نه ، بايد دغه انسان له الله پاك څخه وډاريږي او له

دغې بدعت ښخه لاس په سر شي او د خپل منهج بنیاد دې د بدعت پرځای اتباع وګرځوي .

د شرك پر ځای دې اخلاص، د بدعت پرځای دې سنت او د شیطان پر ځای دې د الله پاك رضا دخپلو عملونو بنسټيز هدف وګرځوي .

بیا دې خپل دغه نوی حالت د مخکني طرز زندګۍ پرتله کړي چې د دې زړه ته څومره سلامتیا ، سکون او ارام حاصل شو .

په پای کې له ا لله پاك ښخه سوال او زاري کوم چې مونږ د سمې لارې ښونکي ، مصلحین او نیك پیشوایان جوړ کړي .

او زمونږ زړونه د ایمان په رڼا روښانه او مونږ باندې زمونږ حاصل کړی علم وبال ونه ګرځوي .

الله پاك دې مونږ ته د خپلو مؤمنو بندګانو سمه نیغه لاره راوښايي .

الله پاك دې مونږ د خپلو اولياوو او متقيانو بندګانو له جملې څخه و ګرځوي.

وصلى الله وسلم على خيرخلقه محمد وعلى اله وصحبه اجمعين

([1]) سورت أحقاف : (۹) .

([2]) لسان العرب د ابن منظور ليکنه : (۸ / ۶). چاپ : دارصادر بيروت .

([3]) سورت حديد : (۲۷) .

([4]) جامع الأصول : (۱ / ۲۸۰ – ۲۸۱) داامام ابن الأثير ليکنه .

([5]) الباعث على انكار البدع والحوادث : (٢٤) . مكتبة دارالبيان دمشق .

([6]) كتاب التعريفات : (٦٣) د جرجاني ليكنه ، تحقيق : ابراهيم أبياري ، چاپ : دارالكتاب العربي ، ١٤٠٥ هـ ١٩٨٥م .

([7]) حاشية رد المختار : (١ / ٥٦٠ – ٥٦١) . د محمد أمين بن عابدين ليكنه ، چاپ : دارالفكر .

([8]) الاعتصام : (٢٨) . چاپ : دارالباز للنشر والتوزيع مكة المكرمة .

([9]) قواعد الأحكام : (٢ / ١٧٢) . د أبو محمد عبدالعزيز بن عبدالسلام السلمي ليكنه ، چاپ : درالكتب العلمية بيروت .

([10]) صحيح البخاري:(١٩٠٦) نمبر حديث.

([11]) سنن ابن ماجه: (۴۲) نمبر حديث.

([12]) سورت يوسف: (۴۰).

([13]) سورت نساء : (۳۵).

([14]) البدعة ضوابطها وأثرها السيئ في الأمة : (۱۶ – ۱۸) ، د دکتور علي بن محمد بن ناصر الفقيهي ليكنه ، لومړی چاپ (۱۴۲۳ هـ ۲۰۰۲ م) دار المنهاج قاهرة .

([15]) البدع والنهي عنها : (۳۸) د. محمد بن وضاح ليكنه ، چاپ : دار الرائد العربي بيروت دوهم چاپ (۱۴۰۲ هـ) .

([16]) سنن الدارمي : (۱ / ۶۹) د عبدالله بن عبدالرحمن الدارمي ليكنه ، دار احياء التراث السنة النبوية .

([17]) مستدرك الحاكم : (١ / ١٠٣) د محمد بن عبدالله الحاكم ليكنه ، المكتب الاسلامي خلورم چاپ (١٤٠٣ هـ) .

([18]) سنن ابي داود : (٥ / ١٧) د عون المعبود سره ، چاپ دار الفكر للطباعة و النشر ، دريم چاپ (١٣٩٩هـ) .

([19]) البدع الحولية : (٣٤) د عبدالله بن عبدالعزيز التويجري ليكنه ، چاپ دارالفضيلة رياض (١٤٢١هـ ٢٠٠٠م) .

([20]) مجموع الفتاوى لابن تيمية : (٢٨ / ٢٣١) چاپكال : ١٣٩٨ هـ ، جمع : عبدالرحمن محمد بن قاسم .

([21]) مجموع الفتاوى لابن تيمية : (٢٨ / ٢٣١) .

([22]) مجموع الفتاوى لابن تيمية : (٢٨ / ٢٣١) .

([23]) السنن المبتدعات : (١٣) .

([24]) السنن والمبتدعات : (١٣) .

([25]) تلخيص أحكام الجنائز : (٨٣) .
صلاة التراويح (٩٣) .

([26]) السنن والمبتدعات : (١٥) .

([27]) السنن والمبتدعات : (١٥) .

([28]) صحيح مسلم : (٢٦٢) .

([29]) سورت مجادلة : (١١) .

([30]) سورت نور : (٢٧ – ٢٨) .

([31]) سورت نور : (٦٠) .

([32]) سورت أحزاب : (٥٩) .

([33]) سورت نور : (٣١) .

([34]) سورت بقرة : (١٩٠) .

([35]) سورت نحل : (٨٩)

([36]) سورت أنعام : (٣٨) .

([37]) سورت نساء : (٨٠) .

([38]) سورت حشر : (٧) .

([39]) سورت نساء : (١١٣) .

([40]) سورت مائده : (٣) .

([41]) سورت مائده : (٣) .

([42]) سورت بقره : (٢٢) .

([43]) سورت الحجرات : (١) .

([44]) سنن النسائي : (١٥٧٨) .

([45]) سورت نور : (٦٣) .

([46]) سورت نساء : (٢٠) .

([47]) صحيح البخاري : (٩٢٤) . صحيح مسلم : (٧٦١) .

([48]) سورت أنعام : (١٠٨) .

([49]) سنن النسائي : (٢٥٥٤) .

([50]) سورت الحج : (٢٦) .